

DE SPANNENDE ZOMER VAN BOTTE SPOELSTRA

HOE
DE
FEYTER

door
BERT BAKKER

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

**DE SPANNENDE ZOMER
VAN BOTTE SPOELSTRA**

„Ai, wat ben ik miserabel stijf!”

De Spannende Zomer van Botte Spoelstra

DOOR

BERT BAKKER

GEILLUSTREERD DOOR MIEP DE FEYTER

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA, DELFT

Botte Spoelstra lag gespannen te luisteren naar de geluiden buiten.

Bij elk motorgeronk en claxongehuil van een aankomende auto schrok hij omhoog: dáár was-tie.

Maar telkens ging het voorbij en stierf het weg achter de bocht van de laan.

Tot eindelijk . . . . vóór het huis van Botte's moeder hield het gonzen op, een portier klapte, het tuinhek sloeg, stappen, snelle stappen klonken in het grint.

De bel snerpte venijnig door 't huis.

Botte luisterde met een kloppend hart.

Dáár was-tie dan toch hèus: de dokter.

Hij hoorde zijn moeder opendoen, stemmengemompel in de gang: de basstem van dokter Pijl, Frans' vader, en daarboven uit, hoog en zenuwachtig, moeders stem.

Botte wachtte stil, tot dokter met moeder bovenkwam.

Maar het dúúrde zo lang.

Het stemmengeluid in de gang was opgehouden. Ze waren nu in de kamer gegaan.

Moeder moest eerst zeker dokter van alles vertellen; over z'n moeheid en z'n rugpijn en z'n stekende borst.

Botte strekte z'n armen recht achter z'n hoofd.

Hè, altijd en altijd voelde hij zich slap en voelde hij zich futloos. Op school en thuis. Hij was de hele middag geen spier waard, als-tie niet vóór schooltijd een poos languit op z'n body lag.

En de hele winter had-ie gesukkeld, kon door 't vele verzuim nauwelijks meekomen.

En . . . . en . . . . nu was 't Maart, begin Maart, en nou lag-ie wéér op z'n rug, met zo'n gemene kriebelhoest in z'n keel, en zere botten.

Je deed er niks tegen. De ene morgen was je goed en de andere moest je machteloos blijven liggen.

't Was soms om te huilen, om te huilen van woede en ellende, dat je zo'n halfbakken slungel was.

Kwam die dokter nou maar. Des te eerder was hij er weer af.

Botte moest van dokters en dranken niets en nog minder dan niets hebben. Gefriemel en smaakbedervend, vond hij.

En je werd er zo zenuwachtig van; van dat wachten, als moeder opgebeld had, tót het ogenblik, dat hij kwam.

Je had niks en je had wel wat.

Dokter zei: ik kan niets vinden. En Botte wist: ik ben niet als andere jongens.

Dokter zei: flink eten, flink slapen, veel lopen. En Botte wist: het helpt allemaal niks, al éét ik dubbel flink en al slááp ik dubbel flink en al loop ik méér dan veel.

Maar hij wist niet, dat Frans' vader na al z'n bezoeken nog even met moeder apart napraatte en háár wèl zei, dat er iets was met haar jongen, dat z'n longen niet sterk waren en dat ze hem vólproppen moest met melk en room en veel vruchten, want dat hij anders z'n vroeggestorven vader volgde.

En nu . . . vandaag . . . praatten moeder en dokter Pijl wel bijzonder lang, nog vóór ze boven geweest waren.

Tót . . . . eindelijk kraakte weer de deur van de kamer en kwamen stappen de trap op.

Daar waren ze, de dokter voorop, moeder er achteraan.

„Mogge, Botte,” baste Frans' vader.

„Goedenmorgen, dokter.”

„Ik zal maar niet vragen, wat er aan scheelt, natuurlijk 't oude liedje. Noem maar op: moe, keelpijn, hoest, rugpijn, slap, geen eetlust. Ja, ja, ik wéét het al, vóór ik je onderzocht heb. Ik onderzoek je vandaag ook niet. Maar we zullen aan al deze dingen eens voorgoed en radicaal een einde maken. Jij gaat zo gauw mogelijk, liever nog vandaag dan morgen, voor een half jaar de wei in, de lucht in, naar het land; dan kun je ademen en dan kun je slapen en dan kun je werken met je knuisten, tot ze hard en pezig zijn.

Je moeder heeft me net verteld, dat een oud-oom van haar in Friesland op een boerderij woont, midden in het sappige groene land, onder de rook van Groningen. Daar zal ze proberen, je een half jaar onder te brengen.

En je komt er bruin en krachtig vandaan, hóór! En dan is 't voor altijd uit met het gesukkel. Hand er op?”

Botte was over z'n zenuwachtigheid en gespannen verwachting heen; die had plaats gemaakt voor verbazing over het plan, dat Frans' vader zo onverwacht en duidelijk voor hem openvouwde.

Maar hij stak hem spontaan z'n smalle hand toe en zei even spontaan: „Nou dokter, vast. Da's een reuze plan.”

„Maar” — en het kwam er benauwd achteraan — „m'n school. Hoe moet dat nou? Nu blijf ik vast zitten.”

„Ja,” antwoordde de dokter rustig, „nu blijf je zitten. Maar wát is belangrijker; dat Botte Spoelstra na een half jaar buitenlucht en buitenwerk weer gezond terugkomt en een sterke steun voor z'n moeder wordt, òf dat hij met moeite door z'n eind-examen komt en dan te zwak

is, om z'n handen uit de mouwen te steken? Zeg et es!"

De dokter keek Botte scherp en doordringend aan.

„Nou?"

„'t Eerste, dokter," antwoordde hij zacht.

„O, zo; dat meende ik ook. Kom, kerel, wat doet dat ene jaar ertoe. Wat zegt U, mevrouw?"

Botte keek naar moeder, die, klein en tenger, naast den forszen dokter stond. Ze knikte alleen maar, met vochtige ogen.

„Da's dus afgesproken. Ik zie Botte in minstens een half jaar niet terug. En als ik hem terugzie, dan niet meer als een lange, bleke jongen, maar als een gezonde, Friese kerel."

Botte lachte en drukte voor de tweede maal krachtig de groote hand van Frans' vader.

Hij kwam wel eens wat plomp en vreemd uit de hoek, maar hij meende alles wat-ie zei en deed.

„Een vriend van ons met een hart van goud," was altijd weer moeder's oordeel.

Samen met moeder ging dokter weer naar beneden.

Botte lag alleen.

Hij strekte opnieuw z'n armen achter z'n hoofd en zei hardop: „Weg! Weg!"

En toen, met z'n gezicht naar het raam, naar buiten, waar de dag hem tegenlachte, voelde hij alle schooldwang en alle lasten van z'n ziek-zijn van zich vallen en zuchtte hij lang en gelukkig.

Een nieuw bestaan lag voor hem open.

Een half jaar van lucht happen en gezondheid ademen.

En beneden praatten moeder en dokter nog even na over de te verwachten uitkomst van hun plan.

„Het lukt, mevrouw Spoelstra. Het lukt. Die jongen van U mankéert niets, z'n longen zijn gezond, alleen

nièt sterk. Maar hij moet lucht pompen en spek schransen en niet terugdeinzen voor een paar forse stapels boerenroggebrood en een paar litertjes melk. U krijgt hem als een wolk terug."

„Als God met ons is," vulde Botte's moeder aan.

„Nátuurlijk, nátuurlijk. Dat spreekt vanzelf," haastte de dokter zich te antwoorden.

Maar Botte's moeder — en het deed haar leed om den trouwen vriend — wist, dat hij het meer uit beleefdheid zei, dan uit geloof.

Want gelóven, dáár deed hij niet aan.

Die avond gedacht de eenzame moeder, die binnenkort óók haar eenigen jongen voor een poos zou moeten afstaan, in haar gebed méé den dokter, die gelóófde in het welslagen van hun plan, maar alléén geloofde in de kracht van zon en lucht en voedsel, en niet in God, die de enige, grote Geneesmeester was.

„Tof, zeg, Botte, zoo d'r even uit. Ik wou, dat ik et was. Nou, jôh, paardmennen en hooien en mee melken. Vader zegt: 't is een reuze leven op zo'n boerderij."

„Ze melken electricch," zei Botte.

„Electricch? Hoe is dat?" Frans vroeg het nieuwsgierig.

„O, twee rijen koeien in een loods en dan krijgen ze slangen aan hun uiers en draai je aan een knop, nou, en dan begint de motor te loopen en die zuigt die beesten schoon leeg."

„O," zei Frans, maar erg duidelijk was 't em niet.

Botte zelf ook niet. Hij had het vroeger wel gezien en herinnerde zich 't nog vaag, maar het echte wist hij er niet van.

Want dat de koe-uiers schoon leeg werden, was niet

waar. Alle koeien moesten nog even nagemolken worden, om 't laatste restje er uit te krijgen.

Maar Frans wist er tòch helemáál niks van, dus was 't niet zo erg, dat z'n uitlegging wat mank ging.

„Hoeveel paarden heeft die oom van je?”

„Toen 'k er et laatst was, acht: de Ruun — da's een kwaaië — Ali, een oue knol van dik twintig, Kees, een vroeger huzarenpaard, en Nellie en Noortje, twee jonge beestjes. Die andere ben ik vergeten.”

„Mag je ze rijden?”

„Natuurlijk. Naar den smid brengen, in 't dorp, dat even verder ligt, en mennen, als we 's avonds gaan melken.”

„En je oom melkt electricisch?”

„Ja, dat is ook zo, maar een paar koeien lopen te ver weg, in 't laagland; die melken we met de hand.”

Frans vroeg en Botte antwoordde.

Frans kwam afscheid nemen; overmorgen vertrok Botte.

Hij zag er tòch wel tegenop. Bij moeder vandaan; voor zolang; weg uit huis, weg van z'n veilige plekjes, in de huiskamer en op z'n eigen kamer en in de grote keuken; niet meer — een hálf jaar làng niet meer — de lange, gezellige Zondagen met moeder, niet meer aanwippen bij Frans, bij oom Siemen, weg van z'n schoolvrienden.

Al deze vertrouwde mensen en dingen zou hij moeten missen. En die gedachte drong zich de laatste avonden, als hij stil en alleen in het donker lag, en hij moeder beneden hoorde redderen met de kachels en de droogrekken, wel vaak héél hevig aan hem op.

Ze bracht ook wel eens de tranen naar z'n ogen.

Maar overdag — als de zon scheen in z'n kamer met het zonnenbloemenbehang en al het andere bekende —

dacht hij alleen maar aan de prettige kant ervan.

Nu ook, nu Frans bij hem zat, die hem eigenlijk benijdde: niet eens echt ziek, met pijn of zo en dan zó-maar een half jaar vacantie, zonder, dat je je hoefde te storen aan leeraars en huiswerk.

Eigenlijk kon je er een beetje over opscheppen, over dat boerenleven, dat hij mee ging maken; en z'n fantasie speelde in z'n verhalen niet zelden een grote rol.

„Waar slaap je? In een hooiberg?”

„Welnee! Veel te koud. Maar wel in 't hooi. In de grote schuur, pal onder de nok.”

Natuurlijk was dat onzin. Hij zou slapen in een gewoon bed, net als thuis. Zelfs in de grote kamer aan de voorkant, die hoge ramen had en veel licht kreeg en zon en die uitzag over de wijde, groene landen.

Nee, van die hooiberg-slaperij waren maar praatjes, evenals van 't wassen in de sloot en den stier, die tweemaal een kerel had doodgedrukt.

Maar Botte, in z'n vertelwijze, nam 't niet zó nauw. En Frans, die goeie Frans, die slikte het wel. Vooral over dien stier moest Botte es goed vertellen.

En Botte, genietend van z'n eigen verhalen en voorstellingen, vertelde maar raak.

„Die stier, da's de oudste van de hele provincie; een kanjer van een beest, met maar één oog; tenminste, hij kan maar met één oog zien; aan 't andere is-tie helemaal blind. Hij heet Janus en heeft op alle tentoonstellingen de eerste prijzen weggesleept. Hij heeft een heel kastje vol met medailles, gouden medailles. En hij staat in een hok, met z'n kop aan twee kettingen, en een reuze schuifboom voor de deur.”

„Kan-ie tegen rood?”

„Wat dàcht je. Dien enen knecht heeft tie doodge-

drukt, omdat er een pietepeuterig puntje van z'n rooie zakdoek uit z'n broekzak kwam."

„En die andere?" vroeg Frans met ogen als knikers.

„Die andere," aarzelde Botte, „nou, dat weet ik niet zo precies meer, maar ook om zoiets."

Kon Frans het helemaal helpen, dat op 't eind van de volgende dag in Botte's klas het fantastische verhaal de ronde deed, dat Botte Spoelstra naar een oom ging, die de oudste was van de hele provincie en die maar één oog had en een knecht had mishandeld?

Botte's laatste avond thuis.

Z'n grote kist, vaders officierskist, die hij in Indië gebruikt had en die volgeplakt zat met buitenlandse papieren en biljetten, half afgekrabd of weggescheurd, was al gehaald en misschien al onderweg.

Z'n handkoffer stond gepakt; alleen z'n toiletnécessaire en wat mondvoorraad zouden er 's morgens bijgestopt worden.

Met een vriend van vader en moeder zou hij reizen tot Leeuwarden en 't laatste eindje alleen.

Nu zaten moeder en hij bij elkaar in vaders vroegere werkkamer; hun laatste avond.

De bureau-lamp brandde, recht onder vaders portret; vader in uniform, lachend en jong; vader met z'n verbrand gezicht en z'n bruine handen, die den kleinen Botte voorzichtig en toch zo hoog konden tillen; vader, die er niet meer was, die er al jaren niet meer was, met z'n vrolijke stem en z'n vrolijke ogen en z'n nòg vrolijker grappen.

Botte kon zich zijn vader, al was hij nog maar acht jaar toen hij stierf, nog heel best herinneren.

Nu was er alleen nog maar zijn werkkamer; bijna, zoals hij er het laatst gezeten had. Nu was er alleen nog maar z'n portret en nog een portret en er waren de vele, vele dingen, die vader gebruikte en die moeder voor Botte bewaarde, voor later, als hij volwassen was en ook officier.

Nu was er eigenlijk niet anders meer dan de grote, tere, levende herinnering aan den vader, die zóveel hield van de moeder van zijn tengeren jongen en die zóveel hield van dien jongen zelf.

Stil zaten ze samen, moeder en Botte.

De regen lekte langs de ramen; een dunne, miezerige regen.

„Zul je er om denken, dat je in huis blijft, als 't zulk weer is? O, dit weer is zo verraderlijk. En als je een nat pak oploopt, of alleen maar natte voeten krijgt, zul je dan direct droog goed aantrekken?”

Bezorgd keek mevrouw Spoelstra haar jongen aan.

„Vast en zeker, mams, U kunt er van op aan.”

Een tijdlang zaten ze weer zwijgend.

Er was zoveel te praten, zoveel te zeggen nog; maar wáár te beginnen?

Botte schoof z'n lage stoel wat dichtër naar die van moeder, zodat z'n knieën haar schoot raakten.

Wát moest-ie nou zeggen?

Hij keek opzij, door 't raam, naar het groeiende donker en het natte, druipende glas. Dan weer de kamer in, naar de lamp, waarboven vaders portret.

Het was niet wáár, natúúrlijk was het niet waar, dat die mond bewoog en wat zei.

Maar het léék toch wel zo.

En die lachende ogen waren opeens ernstig geworden.

Botte moest er naar kijken.

Ja, het was tòch waar; vaders hele gezicht was nu zo;

het zei: „Denk om je moedertje, m'n jongen; ze is alleen; ze heeft niemand meer; alleen jòu. Pas op haar, nu ik het niet meer doen kan, en zorg voor haar.”

Botte keerde z'n gezicht weer naar 't raam.

Er kwam even een hinderlijk gevoel in z'n keel.

Nee, niet huilen. Wat deksel! Hij dwong z'n tranen terug.

Maar z'n handen zochten moeders handen.

„Mams, zul je me veel schrijven; zul je me alles schrijven; wie er komen en wat je de hele dag doet? En Frans komt vaak eens praten; dat heeft-ie beloofd.”

Hij kneep haar handen.

Gelukkig, dat et donker was; kon moeder z'n gezicht niet zien, dat-ie zo'n kleur had.

„Botte, zul jij óók veel schrijven? Oók alles, wat je doet en wat je beleeft? En zul je, als je je moe voelt en niet goed, je rustig houden en je nooit overspannen?

Denk erom, wat dokter gezegd heeft: je moet als een sterke vent terugkomen.”

Botte antwoordde niet.

Moeder zweeg even; wachtte ze erop?

Maar toen vervolgde ze zachter: „Wij bidden daarvoor immers, is 't niet?

„Vergeet nóóit, dat er een hart is, dat voor je bidt, dat alle dagen voor je bidt, of God je bewaren mag voor ziekte en . . . . en . . . . voor mij. Het hart van je moeder, Botte.

„Je hebt een vromen vader bij den Heere Jezus; hij schaamde zich z'n Heiland niet. Doe jij het ook niet, jongen, als je onder mensen mocht komen, die Hem niet vrezen. Het is nooit een schande, soldaat te zijn van Koning Jezus. Je vader was soldaat, een goed soldaat voor z'n land, maar bóvenal een soldaat van Christus.”

Nu zweeg moeder.

En Botte zweeg.

Maar moeder wist, dat Botte geluisterd had en haar woorden bewaren zou.

De zachte lamp bescheen het lachende gezicht van een soldaat.

Allebei keken ze ernaar, allebei met een hart vol gedachten.

Langs het raam ruiste nu de regen.

Het was de laatste avond.

„Dag moeder.”

„Dag Botte, zul je direct even de kaart posten, als je er bent, en goed schrijven, hoe 't er is?”

„Ja, moeder, direct. Dàg! Doet u Frans nòg eens de groeten en dokter ook en Boukje?”

De chef stak z'n schijf omhoog.

De trein begon te leven. Langzaam, hijgend gleed hij 't station uit.

Botte hing uit 't raampje, zwaaiend en roepend.

Ze waren onder de kap uit, bijna bij de tunnel.

Maar op het perron, op het pùntje van het perron, stond nòg wuivend een kleine zwarte vrouw: Botte's moeder.

Zólang wuifde ze, tot ze geen zwaaiende arm meer zag.

Toen draaaide ze zich om en ging langzaam terug.

Een maand leefde Botte z'n buitenleven en het beviel hem opperbest.

Hij sliep in een afgeschoten hok van de hooizolder.

De logeerkamer met het grote tweepersoonsbed en het glimmende kabinet, met het wijde uitzicht over de landen, had hij na enig beraad afgewezen.

Twee nachten had hij er geslapen, onwennig in de stilte, onwennig in het óverruime bed.

Bij z'n inspectie-tocht — de derde dag, dat hij er was — over de zolders van de twee grote schuren, ontdekte hij naast de slaapkamer van de twee neven nóg een hokje.

Vroeger hadden daar twee van oom's arbeiders geslapen, maar tegenwoordig werkten er alleen knechts, die in de buurt woonden en 's nachts thuis sliepen.

Dat hokje, grenzend aan een bewoonde kamer, leek Botte wèl zo gezellig. Uitzicht had je er niet; het dakraam zat zó hoog, dat je er — op je tenen staande — nóg nauwelijks dóór kijken kon. Het wastafeltje was een wankel ijzeren gevalletje met een rood gebloemde waskom en een blauw-gebiesde kan en wéér andere zeepbakjes.

Het kussen — maar dát vond Botte juist fijn en landelijk — had geen sloop; je sliep met je hoofd zó op het rood-geruite katoen en je lag onder drie gewatteerde dekens.

Maar Botte was niet kieskeurig en niet verwend.

Hij sliep — deelde hij eerlijk onder de middagpot

mee — liever op dat kleine, huiselijke, afgeschoten hokje, dan op z'n plechtige logeerkamer.

Zo bleef je altijd logé en hij wou juist thuis zijn.

En tante vond het best. Tante vond, sedert Botte haar vanaf de eerste dag in de moestuin hielp, alles best.

Hij had haar hart gestolen door de keurige manier, waarop hij de bedden met zaaisel zuiverde van 't onkruid, alsof 't z'n dagelijks werk was.

En zo was het gebeurd, dat Botte z'n slaapsalon weer ontruimd had en door de schuur, de ladder op, met al z'n hebben en houden zich op het zolderhokje had gehuisvest.

Tante had er een tafeltje laten zetten en een stevige stoel en Botte voelde zich voor honderd procent meer thuis en minder eenzaam, dan de eerste avonden in het koetsbed.

Om negen uur lagen ze allemaal in kooi. Oom en tante inclusief.

't Was vroeg dag. Om kwart voor vier leefde de grote boerderij weer.

Want om ruim vier uur was 't melken; de tweede week was Botte — met een gevoel van zelfoverwinnaar — óók zo vroeg z'n warme bed uitgegleden; en een beetje rillerig, maar met genoeg praatjes, zat hij een kwartier later in de stookhut, waar ze ook altijd aten, mee aan tafel en at, zonder te willen onderdoen voor de neefs en de knechts en Doetje, het meisje, twee pillen roggebrood met vet spek, doorgespoeld met behulp van een paar kommen thee zonder suiker.

Maar toen 't melken eenmaal aan de gang was, en er — zó vroeg — nog niets voor hem te doen was, was hij ongemerkt weer verdwenen, eerst uit de melkloods, toen uit de broeierig-hete stookhut, naar boven, naar z'n eigen domein, om zonder aarzelen weer in z'n nog

slaapwarme holletje te kruipen, waar hij niet, vóór de zon hem tergend fel in z'n gezicht scheen, weer uit kroop.

Voorlopig bleef hij er maar in, als de neefs hem wakker stommelden, tot het wat warmer werd.

Want zo in de vroegte buiten viel lang niet altijd mee.

Nu begreep hij ook, waarom Oom en de neefs zulk dik flanellen ondergoed droegen; dat was heus niet uit overbodige bezorgdheid.

't Leven beviel Botte, maar soms was 't wel eens wat saai.

Lang niet altijd kon hij helpen. En van 't kijken naar 't electrisch melken ging de pret toch gauw af.

Niet elke dag was er een paard dat naar den smid moest.

Niet elke dag reden ze mest. Soms liepen de paarden een paar dagen achter elkaar in 't land; wel ging hij iedere dag mee naar 't laagland, om daar de koeien te melken.

't Was een prettig eind rijden met het kleine, driewielige melkwagentje, dat met de bussen er op zo gezellig rammelen kon over de straatweg; en in 't land, als Siebren en Sabe de beesten afwerkten, klom hij op de rug van Kees en galoppeerde de tijd stuk.

Maar overdag was er soms niets te beleven, hoewel hij altijd en overal probeerde, zich verdienstelijk te maken.

Als hij niets had te doen en geen zin in lezen had, kon hij wel eens een uur en langer op z'n bed liggen, pal op z'n rug, met z'n ogen naar het kleine vierkantje hemel, dat het dakraam doorliet.

Net als vroeger thuis lag hij dan.

En dan kwamen bij de vele gedachten aan moeder en z'n eigen kamer en z'n vrienden en school soms ook de hinderlijke tranen.

Och, niemand zag het; en waarom zou je ze terugdringen, als ze tóch doorgang vroegen.

Hij kon 't ook niet helpen.

Maar als in de verte de fluit van een langsdenderende trein snerpte, dacht hij aan thuis, en als hij 's Zondagsmorgens oom na 't broodeten psalm 92, de Zondagspsalm, hoorde lezen, dacht hij aan thuis.

En zovéle keren méér dacht hij aan thuis, aan moeder, die het wel erg eenzaam had, nu hij weg was, die eigenlijk niets om zich heen had dan stille portretten, gezichten, die áltijd gelijk bleven, die nooit anders werden, die zich nooit bewogen en die nooit spraken.

Aan al die dingen dacht hij in 't bijzonder, als hij zo stil op z'n rug lag.

Maar als 't em te machtig werd, gleed hij van bed af, plenste een scheut koud water over z'n gezicht en rutste de ladder af. En even later liep hij fluitend buiten, of zat hij fluitend bij tante in de keuken, maar nièmand, die hem hoorde, wist, dat hij dan z'n heimwee stuk floot.

En toen kwam er verandering. Na een maand kwam die.

Op een morgen, in de stookhut — Botte hielp tante met zaaduitzoeken — zei die plotseling: „We krijgen nòg een gast, Botte.”

Verrast liet hij z'n werk even rusten.

„Nog iemand? Een jongen, tante? Een andere neef van u? Ken ik hem?”

Hij vroeg het snel, met een kleur van opwinding.

„Nee”, lachte ze „geen jongen. Een man”. Ze zag wel de kleine trek van teleurstelling over z'n gezicht.

„Een man,” zei hij langzaam, „een dooie pier”. Maar toen, berouw hebbend over z'n haastig oordeel,

voegde hij er aan toe: „Nou ja, daar weet ik ook niks van. Maar is-tie al oud? Komt ie óók voor z'n gezondheid?”

„Nee, luister nou es rustig. Je leest natuurlijk wel in de kranten, dat het den boeren niet goed gaat. De crisis geeft onze bedrijven klap op klap en er is haast geen geld meer. We verdienen zo goed als niets.

Nu heeft oom Karel uit Arnhem, je weet wel, een zoon van mijn zuster, een vriend, die een boek schrijft.

Die vriend wil daarvoor een hele stille kamer in een hele stille omgeving hebben. En toen heeft oom Karel ons genoemd, die natuurlijk in deze tijd blij zijn, iemand tegen betaling in huis te hebben.

Oom Karel weet ook wel, dat de tijd er niet naar is, om te zeggen: ik ben op m'n vrijheid gesteld en wil geen vreemden over de vloer. We hebben tegenwoordig niet zo veel eisen meer.”

Botte had aandachtig geluisterd.

Wat tante vertelde van de crisis, was niet nieuw voor hem.

Vóór hij wegging, had moeder nog gezegd: „'t is voor oom en tante een heel ding, jongen, om jou voor niets een half jaar lang in de kost te nemen en je flink te voeden. Als ik het doen kon, betaalde ik voor je.”

En door tante zoveel mogelijk te helpen, trachtte hij z'n dankbaarheid te tonen.

En nu een nieuwe gast.

Een schrijver.

„Wát voor schrijver, tante?”

„Weet ik niet. Ik weet niets van hem, dan dat hij een vriend is van oom Karel en een rustige omgeving wil hebben, om z'n boek af te schrijven. Hij krijgt de logeerkamer, om te werken en te slapen.”

„Hoe lang blijft hij, tante?”

„Tot September. Z'n eigen meubels komen hier, tenminste een bureau en een paar stoelen en een paar boekenkasten.”

„Fijn” zei Botte, „tenminste iemand, om weer eens mee te praten.”

„Maar, jongen, stel je daar niet tevéél van voor. Mijnheer Korff is een heel stille man, schrijft oom Karel, en hij moet hard werken. Hij eet ook niet met ons. Doetje zal hem apart bedienen.”

„O” zei Botte, en het klonk minder spontaan.

Z'n belangstelling was door tante's laatste mededelingen aanmerkelijk geluwd. Hier had je niks an. Natuurlijk een vent, die zich mijlen hoger voelde en die je nooit aankeek en die altijd zat te pennen.

Hij wist et nou al.

Maar dan zou hij, Botte, óók eens laten zien wie hij was.

Wat straatstuiver! Zijn vader was officier geweest. En óók niet de eerste de beste. Een reuze knappe officier, die heel jong al ridder was in de orde van de Nederlandse Leeuw.

Dat was warempel ook niet mis.

En zijn vader had twee grote boeken over „Krijgskunde in de toekomst” geschreven.

Maar terwijl hij dat allemaal bedacht, voelde hij zich warm worden.

Werktuigelijk sorteerde hij 't zaad. Tante dacht ook na. Zeker over de slechte tijd.

En hij zat zich maar op te winden over de daden en de eigenschappen van z'n vader.

Waren dat zijn verdiensten soms ook? Had hij, Botte, daar part of deel aan?

Neen immers; geen spat, geen spiertje. Snoeverij was het van hem en anders niets. Anders helemaal niks. Een opschepper was-tie.

Hij boog z'n warm en rood gezicht nog maar wat dieper over de tafel.

Nee, vader zou dit allerminst aardig en lofwaardig vinden, als hij wist met welk doel z'n jongen z'n verdiensten wou uitbuiten. En moeder evenmin.

Die zou zeggen: „Ja, je vader was een goed soldaat, maar bóven z'n land en bóven z'n Koningin was hij een soldaat van den Heere Jezus. Word jij dat ook, Botte”.

Neen, Botte wist heus wel, dat de Heere Jezus trotse en hoogmoedige soldaten niet wilde en niet nodig had.

Hij dacht overigens die verdere dag en de verdere dagen nog vaak genoeg aan mijnheer Korff.

Het was nu Dinsdag. Vrijdagavond zou hij komen.

In die dagen daartussen kwam Botte ook iets meer over den nieuwen huisgenoot te weten.

Mijnheer Korff was artist; hij was tekenaar, reclame-tekenaar.

Hij maakte advertenties voor de grote kranten en tijdschriften. Hij had zelf een groot reclame-bureau gehad.

En op verzoek van een buitenlands reclame-genootschap schreef hij nu een boek over de Nederlandse reclame-kunst van de laatste vijftig jaar.

Dit alles vertelde zijn zuster, die vóór zijn komst even wat orde op zaken bracht op z'n kamer, aan tante, en tante vertelde het 's avonds, toen ze allemaal om de tafel zaten.

„Een tekenaar” zei Sabe, „maar dan kan er mooi ús mem es úttekene.”

„É jonkje, waar hest et over; ús Heit, mei syn lachende holle,” kwam Siebren.

Botte had er niet veel op gezegd.

Een artist!

Nou, dat waren over 't algemeen rare snoeshanen: een fluwelen jasje, sandalen, lange haren, een zwarte flodderdas en nog meer van die buitenissigheden.

„Allemaal etiketjes, die heel wat lijken, maar niets dan aanstellerij en poespas zijn,” zei de leraar voor tekenen op school, die toch óók niet de eerste de beste was en heel wat bekroningen had gekregen op tentoonstellingen.

Maar hij zag er altijd gewoon uit, net als alle andere leraren.

Botte was wel razend nieuwsgierig. Je kon nooit weten, wat voor sinjeur het was.

't Viel niet mee en 't viel niet tegen.

Hij was de eerste, die met mijnheer Korff kennis maakte.

Ja, dat was om een heel bijzondere reden.

Oom zou hem met de barouchette, die zelden gebruikt werd, van de trein halen, maar 's morgens kreeg oom een brief, waarin stond, dat om twee uur 's middags in Groningen een dringende vergadering was voor de veeboeren.

Sabe en Siebren konden geen van beiden van huis.

En toen stonden ze een ogenblik voor de vraag: wat nu?

Tot oom ineens zei: „Maar dat jònkje kan 't wel.”

„Met de barouchette?” weifelde tante.

„Nee, niet met de barouchette. Met de dogcar en ouwe Ali d'r voor.”

Botte kreeg een kleur van plezier.

Alleen met de mooie tweepersoons-dogcar helemaal naar 't station.

Nou ja, Ali was wel een oud paard; die hoefde je heus niet te jagen; die sukkelde in één slappe draf over de weg, maar liever alléén met Ali, dan met Nellie en Noortje, als Sabe en Siebren er bij waren.

Die namen hem, als hij mende, bij elke bocht en telkens als er een auto ze vóór- of achterop kwam, de teugels uit handen.

Maar nou mocht-ie alles zelf doen.

Zelf de dogcar uit het koetshuis rijden, zelf Ali uit het land halen en inspannen, zelf de hekken van 't erf uit-rijden en dan de hele reis alleen mennen, en draaien op 't stationsplein en als een bezitter de trein afwachten.

Botte glòm en haastte zich te zeggen: „Natuurlijk, oom, wat dacht u nou! Niks an. Die ouwe, stramme knol kan d'r zelfs wel zonder koetsier kommen.”

Zo werd besloten.

Doetje en Botte poetsten samen de dogcar en het tuig voor Ali.

De touw-teugels bleven hangen en de glimmende leren leidsels werden voor de dag gehaald.

En een uur voor 't wegrijden haalde Botte, het blinkende hoofdstel torsend, Ali al uit de wei, om te roskammen.

Hij voelde zich in het gewicht van de hem opgedragen vertrouwenstaak uitermate opgewonden.

En tante — blij om deze afleiding — liet hem stil begaan.

Zorgvuldig wreef en kamde en borstelde hij de geduldige merrie, die gewillig alles toeliet en zich even gewillig het tuig liet omgooien en in 't lemoen zetten.

„Oebele,” commandeerde Botte, „haal even de streng aan, die aan jòuw kant zit.”

De melkjongen, die net langsliep, maakte behendig de strengen vast, gespte de buikriem stevig aan, verschikte nog hier en daar wat en gooide de leidsels in Botte's handen.

„Niet de zweep gebruiken, hoor Botte. Daar schrikt hij van; hij is 't nooit gewend.”

„Nee tante”, beloofde Botte vurig.

Hij klakte met z'n tong, nam de leidsels op echte rijmanier in z'n linkerhand en wuifde tante toe.

Maar hij moest al gauw al z'n aandacht bepalen bij Ali.

Rustig sukkelden ze de reed af, maar bij 't hek, de scherpe bocht om, om mooi recht op de weg te komen, moest hij wel degelijk mennen.

Stapvoets draaide Ali tussen de witte palen door.

Botte genoot.

Hij liet de leidsels even dansen op Ali's rug en direct sloeg die in draf.

Daar gingen ze dan, of liever: daar ging hij dan.

Botte draaide zich nog even om; het puntje van 't dak stond boven de erf-bomen uit.

Maar hij was nu toch eigen baas.

Onvermoeid keek hij links en rechts, groette voorbijgangers kwasi-onverschillig met z'n zweep, en in 't dorp barstte hij haast van gewichtigheid.

Met meer nauwlettendheid en aandacht dan nodig was, bestuurde hij Ali, die zichzelf op bekend terrein wist en ook zonder het teugelrukken van Botte wel de weg naar 't station insloeg.

Precies voor 't uitgangshek stopte Botte, na eerst voorzichtig op het smalle plein te zijn gedraaid.

Hij sprong van de bok, streelde Ali over de dampende flank en over de blesneus.

Toen wachtte hij vol ongeduld de trein.

Een lange heer was mijnheer Korff.

Tante had hem een uitvoerige beschrijving meegegeven.

't Leek wel op een politie-bericht vond Botte, zoals je ze door de radio hoorde.

Lange heer; grijs costuum — pàk, zei tante natuur-

lijk — lichte regenjas, lichte hoed, bruine acte-tas.

Enfin, je zou niet veel moeite hebben, hem te herkennen, dacht Botte. 't Waren meest boeren, die uitstapten, of in elk geval boerse mensen.

Hoor, de trein. Hij zou graag even op 't perronnetje gekeken hebben, maar hij durfde voor geen geld ter wereld Ali alleen te laten, al zou 't beest zonder voorafgaand bevel ook geen poot verzetten.

Snuivend en steunend schoof de locomotief binnen. Portieren klaptten. De eerste mensen kwamen het contrôle-hekje door. Botte speurde en speurde.

Maar geen lange heer, in een lichte regenjas en met een lichte hoed.

Botte werd al wat benauwd. Warempel, hij kon toch niet wachten op de volgende trein. Die kwam wie weet hoeveel later. En z'n maag borrelde als een fluitketel zonder stop.

Hij keek nòg eens; vóór zich, àchter zich, om zich héén.

Hij besloot nog even te wachten en klauterde weer in het rijtuigje.

En toen . . . . . toen kwam om de hoek van 't stationsgebouw een heer, die precies beantwoordde aan tante's politie-bericht-achtige beschrijving.

Alleen één ding was anders.

Hij had een fiets. Ja, warempel, een fiets. Botte keek even beduusd naar de lege plaats naast hem, maar sprong toen op de grond.

Hij zou 't wel horen.

„Die man ziet er aardig genoeg uit,” vond hij.

Hij liep een paar stappen vooruit en wachtte.

Mijnheer Korff — want die moest het zijn — keek even naar hem, maar stapte hem toen voorbij.

Botte keek verschrikkelijk beteuterd.

Maar toen hij zag, dat mijnheer Korff zoekend rondkeek, was hij besloten.

Resoluut stapte hij op hem toe.

„Mijnheer Korff?” vroeg hij.

Verrast keek die hem aan.

„Ben ik, ja. En jij bent?”

„Botte Spoelstra. Boer Spoelstra is vaders oud-oom. En ik kom u halen met het rijtuig,” legde hij vlot uit.

Mijnheer Korff lachte.

„Zo, dat is een hele uiteenzetting.

Maar ik heb een fiets, wat doen we? Jij je benen gebruiken en fietsen, en ik achter het paard, of andersom?”

„Kunt u rijden?” vroeg Botte, innerlijk hopen op een ontkennend antwoord.

„Dát zou 'k denken,” glimlachte de ander.

„Maar jij ment liever dan dat je fietst, veronderstel ik.”

„Liever wel”, bekende Botte eerlijk.

Even dacht mijnheer Korff na.

Toen zei hij: „We doen dit: de fiets in de stalling. Die kan misschien morgen een knecht even ophalen.”

„Ja, best,” kwam Botte haastig. „Een van oom z'n knechts woont hier in 't dorp, Oebele, de melkjongen.”

„Mooi, dan doen we dat en rijden we samen.”

Botte gaf de fiets in bewaring.

Ze stapten in: „Wilt u sturen?” vroeg hij beleefd.

„Welnee, kerel, ik láát me liever rijden.”

Nòg trotser en nòg gewichtiger mende Botte terug door 't dorp.

's Jonge, wat keken die lui weer allemaal nieuwsgierig! Wat zòu d'r vanavond gegist en geraden worden.

Eenmaal buiten de huizen, op de grote straatweg, praatten ze honderd uit.

Botte vertelde, van z'n ziekte, van z'n leven hier buiten.

En mijnheer Korff luisterde en lachte en vroeg, en praatte terug.

Maar tòch . . . 't maakte op Botte de indruk, dat hij het niet altijd van harte deed. Soms, als Botte even tersluiks opzij keek, zag hij mijnheer Korff peinzend voor zich kijken, strak, en met een schaduw over z'n smal gezicht.

Bepaald vrolijk zag hij er niet uit, al deed hij wel z'n best, het te zijn.

„Een aardige man” was z'n oordeel, viel niet bijzonder mee — daarvoor was hij te afwezig — maar ook niet tegen. En dat laatste was belangrijk.

Wie weet, als hij wat gewend was en ze elkaar wat beter kenden, kreeg hij wat meer gezelligheid.

Botte gaf bij die gedachte Ali een frisse tik over de rug met z'n leidsels.

„Die knol is dik twintig,” zei hij — en eigenwijs voegde hij er aan toe: „Als je maar goed met em omgaat, zit er nog wel wat in.”

Mijnheer Korff glimlachte: „Zo, als oom Spoelstra het goed vindt en z'n paarden zijn er geschikt voor, dan kunnen we misschien samen wel es een eind de wereld in. Doen?”

Botte keek stralend opzij.

„Meent u het? Nou, wàt graag. Oom vindt et vast goed, als ú het vraagt.”

Ze waren er.

Behoedzaam draaide Botte de hekken door en zette Ali stil vlak voor de glazen huisdeur.

Toen nam tante den gast van hem over.

En Botte spande fluitend uit en bracht Ali fluitend terug in 't land.

„Een reuze vent.” Hij zei 't hardop.

„Valt niet mee en niet tegen,” was Botte's éérste indruk geweest.

Later zei hij hartgrondig: „Een reuze vent.”

En nu, na vier weken, zei hij even hartgrondig: „Een reuze vriend.”

In 't begin was 't uitgekomen, zoals tante voorspeld had: mijnheer Korff liet zich weinig zien. Hij werkte hard, was een man van de klok.

Om zes uur stond hij op, onverschillig of 't regende, of dat de zon scheen.

En prompt om half zeven stond hij buiten en ademde hij de morgenlucht in.

Tot half acht verkende hij de omtrek, alleen, of met Rex, oom's herder.

En precies om acht uur, na 't ontbijt, zat hij achter z'n schrijftafel en werkte hij tot kwart over twaalf.

Botte zag mijnheer Korff bijzonder weinig.

Als die z'n morgenwandeling deed, lag Botte meestal nog op één oor en het andere deel van de dag gebeurde het zelden, dat mijnheer Korff z'n werk onderbrak.

Maar òm hem stond een waas van geheimzinnigheid, dat Botte hardnekkig trachtte te doordringen, wat hem echter tot dusver niet gelukte.

Waarom kreeg mijnheer zoveel brieven uit Amerika?

Waarom keek hij soms zo verdrietig?

Waarom sloot hij zich zo op?

Allemaal vragen, die Botte razend nieuwsgierig maakten.

Maar waar moest het antwoord anders vandaan komen, dan van mijnheer Korff zelf?

De eerste drie weken was op toenadering geen kans geweest.

Mijnheer Korff was vriendelijk, maakte soms een praatje met hem, maar bemoeide zich overigens met niemand op de boerderij.

Ja, toch, één keer.

Eén keer, toen hij er veertien dagen was, gaf hij Auke, den knecht, een uitbrander, zoals oom-zelf het misschien nog nooit gedaan had.

Het was op een morgen.

Mijnheer Korff stond voor de deur van 't huis — tante vertelde het; die had alles gezien — klaar voor z'n wandeling.

In de bongerd, bij de sloot, was Auke aan 't berm-maaien.

Auke was de vervelendste knecht van de hele plaats: nors, brutaal en gluiperig.

„Een greate gloeperd,” zei tante meer dan eens.

Plotseling schoot Pieter, de jolige foxterrier van Sabe, door de bongerd, recht op Auke af.

Speels sprong hij om hem heen, hing even later sjorrend aan z'n broek, liet los, pakte de andere pijp en zette dáár z'n tanden in.

En toen — Auke, de norske Auke, was van Pieters joligheid en speelse morgenstemming niet gediend — trof een plumpe harde klomp Pieters olijke kop.

Jankend van pijn liet die los en vloog achterover. Even draaide hij nog op z'n achterpootjes en toen viel hij slap opzij.

Maar vóór tante erbij was, rende mijnheer Korff met snelle, driftige stappen door de bongerd, recht op Auke toe.

Tante had niet álles kunnen verstaan, maar dat Auke er ongezouten van langs kreeg, begreep ze uit z'n houding wel. En toen, alsof Auke's grove gestalte lucht voor hem

. . . . maar dat Auke er ongezouten van langs kreeg . . . .

was, draaide mijnheer Korff zich om en nam de bewegingloze Pieter op.

Daar was niets meer aan te doen geweest. De schop was onder z'n bek angekommen en hard genoeg, om hem het leven uit te blazen.

's Middags stond Auke met de rest van z'n weekloon voorgoed buiten het erf van de plaats.

Oom had de schrobbering van mijnheer Korff nog eens dunnetjes over gedaan.

Dat was de eerste en de enige maal, dat mijnheer Korff zich met iets en iemand bemoeide.

Maar wie het vergat, Auke niet.

„Wacht maar, Jan Pof,” siste hij tussen z'n tanden.

Jan Pof noemde iedereen mijnheer Korff, omdat hij een plus-four droeg.

Toen mijnheer Korff bijna vier weken bij oom en tante was, sloot hij met Botte vriendschap.

Het ging op een gewone manier.

Eigenlijk zo onopzettelijk, zo helemaal vanzelf.

't Gebeurde op een Mei-morgen.

Om vóór zessen had de warme zon Botte al z'n bed uitgedreven en toen hij tegen half zeven — na een paar forse plakken roggebrood met kaas — buiten stond, een beetje huiverig in de frisse nevel, besloot hij, om warm te worden, een eind te gaan lopen.

Hij floot Rex en zette koers naar de brede tochtsloot, waar de watermolen van Bindert Kloostra stond. Hij kon zo mooi, áchter de molen om, de Schapendam langs, en door de Rode vierhoek weer terug.

Maar hij had niet bemerkt, dat áchter z'n rug de hemel grijs werd en grijzer; zware wolken zetten op uit het Westen en dreven hem achterna, sneller dan hijzelf ging.

En nog vóór hij de molen van Kloostra bereikt had, braken ze open en plenste een hevige slagregen over hem los.

Botte begon vaart te zetten, maar 't hielp niet veel.

In een ogenblik was hij tot op z'n huid toe nat, kletsnat.

Doorlopen? Schuilen?
Maar waar? De molen was nog dicht.
Bindert was er nooit vóór acht uur.
Botte keek zoekend rond.

In een ogenblik was hij tot op z'n huid toe nat.

Hà! Hij had 't gevonden. De viskeet van Sietse Bijlsma. Op een draf liep hij er heen. De scheve deur hing open, wagenwijd, en achter de opening, op een melkschamel, zat mijnheer Korff rustig en genoeglijk te roken en geduldig te wachten tot de plasbui voorbij zou zijn.

Botte stond even perplex en vergat van verbazing te groeten.

Maar de diepe, gulle lach van mijnheer Korff bracht hem tot zichzelf.

„Mòrge, mòrge, regenridder. Kom erin.”

Botte lachte terug, nam ook een schamel en ging naast mijnheer Korff zitten.

„Kerel, Botte, 't ziet er niet naar uit, dat 't gauw beter wordt. We moeten 't ons maar zo gemakkelijk mogelijk maken.”

Botte knikte ijverig terug. Hij wist niet, wàt te antwoorden.

Een poosje was het stil.

Allebei keken ze naar buiten, naar de regen, die in schuine strepen snel en waaierend aan de deur-opening voorbijsloeg, naar een trage boot op het water van de tochtsloot en naar de op elkaar geschurkte koeien aan de overkant, onder een boom, die in pril blad stond.

De regen hield aan. De lucht bleef even grijs en even dreigend als een kwartier geleden.

Botte schoof op z'n schamel onrustig heen en weer, keek tersluiks eens opzij, naar het peinzende gezicht van mijnheer Korff.

Er lag weer die schaduw over, die Botte er zo váák over zag.

Mijnheer Korff zei nòg niets.

Maar Botte, die deze kans eigenlijk niet voorbij wilde laten gaan, om iets méér te weten te komen en misschien antwoord te krijgen op zijn vragen, vatte plotseling moed, stootte mijnheer Korff aan z'n schouder en vroeg haperend: „Schiet u al op aan uw boek, mijnheer?”

Hij wachtte half-angstig op 't antwoord. Hoe zou mijnheer Korff het opvatten, dat hij deze, juist déze vraag

deed, over iets, waar eigenlijk niemand iets van wist, dan alleen wat z'n tante ervan verteld had.

M'nheer Korff schrok wel op.

„M'n boek?” vroeg hij werktuigelijk.

Botte knikte benauwd.

M'nheer Korff draalde even.

Maar toen — en het kwam er snel uit en achter elkaar — zei hij: „Half Augustus. Dan gaat het de deur uit. Het wordt achter elkaar afgezet en gedrukt. Want eind September moet het kant en klaar en verkoopbaar zijn. En dan” — hij aarzelde opnieuw even — „ga ik naar Amerika.”

„Naar Amerika?” vroeg Botte verrast. Een licht was hem opgegaan: de Amerikaanse brieven, die altijd kwamen.

Mijnheer Korff keek opzij.

Botte kon z'n gezicht nu niet zien.

Maar plotseling keerde mijnheer Korff het naar hem toe en Botte zag, dat het heel rustig was.

„Luister” — zei hij — „dan zal ik je een verhaal doen. Ik heb het niemand ooit gedaan, behalve eens aan oom Karel. Maar jou, omdat je nog jong bent en niet weet wat het leven is, jou, die er nog vóór staat, zal ik het vertellen.”

En toen kwam het verhaal van zijn leven — een verhaal, waardoor Botte ineens een antwoord kreeg op al z'n vragen en ineens alles begreep en mijnheer Korff met bewondering bekeek.

Diens doordringende ogen zwierven nu naar buiten, voor hij begon.

Maar toen hij een rustpunt had gevonden, in het land, achter de tochtsloot, kwam het, kortaf, bij brokken.

„Mijn vader, Botte, zit in Amerika, al tien jaar. Hij heeft daar een groot architectenbureau. Toen ik negen-

tien jaar was en van de H.B.S. kwam, hebben vader en ik ruzie gemaakt. Het was niet goed van me, dat ik driftig werd en harde woorden zei, maar vader wilde me in z'n zaak hebben, toen nog in ons land. Ik moest óók architect worden. Maar — om 't nu eens precies te zeggen zoals 't was — ik vertikte het. Ik vertikte het doodeenvoudig. Ik wou niet. Ik voelde er niet voor. Ik wou tekenaar worden, tekenaar voor reclame, aanplakbiljetten, advertenties, enzovoort. En mijn vader vond dat onzin. Grote dwaasheid, toekomstloos.

En we vochten, vader en ik. Hard tegen hard ging het. Hij gaf niet toe, ik gaf niet toe.

Dat ging zo een half jaar. Vader hield voet bij stuk; ik hield voet bij stuk.

En in ons huis raakte de vrede zoek.

Het was heel verkeerd, ó zo verkeerd. Maar dat wilde je toen — als jongen — niet inzien. Je wilde ook niet inzien, dat je tenslotte voor de wil van je vader buigen moest, omdat God dat zo eiste.

Maar toen, toen beschouwde ik m'n verzet als een gevecht voor m'n ideaal, m'n hele verdere toekomst. Ik geloofde zo rotsvast in m'n gaven, in m'n slagen.

En ondanks alle verkeerdheid, dat geloof werd niet beschaamd.

Maar luister —."

Mijnheer Korff wachtte even. Hij zocht naar de goede woorden.

„Ik besloot, om weg te gaan, uit huis. En ik deed het ook.

Het laatste wat vader zei — het was verschrikkelijk van ons beiden: — nooit krijg je van mij één cent en nooit steek ik ooit m'n handen weer naar je uit, als je dat krankzinnige plan niet laat schieten.

Ik ging uit huis, Botte. Ik werkte.

Ik zag niemand meer van huis. En een half jaar later hoorde ik, dat vader naar Amerika was.

Nòg twee jaar later, dat het hem daar heel goed ging.

En ik — Botte — zelf vocht ik dwars tegen de stroom in, hardnekkig, onverzettelijk, om m'n hoofd boven water te houden. Maar het ging niet. Mijn denkbeelden vonden nergens ingang. Ik werd uitgelachen.

Zie je, ik wou van de reclame *kunst* maken. Ik wou mooie, aantrekkelijke advertenties „bouwen”, die pàkten, maar waarin niet alles schots en scheef door elkaar stond. Ik wilde mooie, rustige, harmonische reclameplaten maken, maar dat vonden de mensen toen, in mijn jonge tijd, onzin.

Dat hoorde ik hier en dat hoorde ik daar. En overal ving ik bot. Van alle kanten en van alle kantoren en fabrikanten kreeg ik m'n ontwerpen terug. Er was niet één zaak, die op eigen risico met mij in zee durfde.

Ja, kerel, de nood was hoog. M'n trots brak. Ik had haast geen sou meer om van te leven. Van alles pakte ik aan en hād ik aangepakt.

En toen schreef ik m'n vader. Ik schreef, dat hij gelijk had. Ik vroeg om hulp en ik vroeg, of ik mocht overkomen.

Er kwam antwoord.

Heel kort was het en van deze harde inhoud: Geen sprake van; laat zien wat je kunt. Ik wil je niet eerder hier hebben, dan nadat je iets gepresteerd hebt.

Toen ben ik opnieuw begonnen, onvermoeid.

Een hondenleven is het geweest. Een hād leven. Soms kreeg ik in een week geen warm eten.

Maar ik wòn, ik wòn, Botte.”

Mijnheer Korff's stem werd even geestdriftig, toen hij dāt zei.

„In Frankrijk behaalde ik m'n eerste succes. En vanaf toen ging het gesmeerd. Ik kreeg opdracht na opdracht,

werkte op 't laatst met twaalf man, ontwerpers, tekenaars, en ik verdiende goed geld.

En zo werd ik een der baanbrekers voor goede en moderne reclamekunst; ook het buitenland waardeert me; Frankrijk en België en Duitsland, zelfs Rusland.

En nu — een klein jaar geleden — kreeg ik als kroon op m'n werk van een Duits Reclame-genootschap het verzoek, om een werk te schrijven over de reclame in Nederland sedert de laatste vijftig jaar.

Ik vertelde je dit niet als ophakkerij, Botte, maar alleen, om je es te laten zien, hoe hard en hoe moeilijk m'n leven geweest is, voor ik iets bereikte.

Het schrijven van dit boek is m'n levenswerk. Ik heb er met ontzaglijk veel liefde aan gewerkt en doe dat nog. En ik heb idee, dat het wel goed kan worden."

Mijnheer Korff zei het zonder enige zelfverheffing.

Botte luisterde, met open mond en een gloeiend hoofd, in steeds spannender aandacht.

„En dan, als 't af is, als 't verkoopbaar is en de besprekingen in de bladen zijn uitgekomen, dan ga ik naar Amerika. Ik ben in drukke correspondentie met een reclame-adviesbureau in New-York, waar me een pracht-betrekking is aangeboden.

M'n vader heb ik niets geschreven. Ik ga onverwacht en laat hem 't boek zien. Aan z'n wens heb ik dan, hoop ik, voldaan. Ik heb iets gepresteerd."

Het laatste klonk weer uiterst eenvoudig.

Mijnheer Korff hield op en keek naar de lucht. De regen viel nog. Onophoudelijk viel hij.

M'nheer Korff zei niets.

En Botte zei niets.

Zwijgend dachten ze allebei na.

Waarover dacht mijnheer Korff?

Botte wist het niet zeker. Hij vermoedde alleen.

Maar zèlf dacht hij over alles, wat de man naast hem verteld had.

Verteld aan hem? Aan Botte Spoelstra?

Ja, aan Botte Spoelstra, die in 't allereerste begin gedacht had: een opschepper, die zich mijlen ver boven hem zou voelen, een vent van niks, met lang haar en een flodderdasje en op sandalen.

En nú dit.

Eenvoudig en eerlijk had hij hem, een jongen nog maar, dien hij nog niet eens goed kende, z'n vertrouwen gegeven, door hem het verhaal te doen van z'n harde leven.

Botte schaamde zich, maar tegelijk sloot zich een warm, vreugdig gevoel om z'n hart.

Zoiets deed je toch alleen maar aan mensen, die je echt vertrouwde, of aan je vrienden.

Hij zou er voorlopig met niemand over praten, maar dit gesprek bewaren als een geheim tussen hem en mijnheer Korff.

Botte keek opzij.

Het leek of mijnheer Korff het merkte.

Hij keerde z'n gezicht naar dat van Botte en zei: „Kerel, Botte, nou weet je plotseling héél wat van me af, hè? Een mens heeft er soms behoefte aan, zich eens uit te praten. En jouw gezicht beviel me.”

Botte kreeg een kleur. Hij drukte stevig de hem toegestoken hand van z'n buurman en mompelde verlegen iets terug.

Maar hij wist: van nu af aan was mijnheer Korff z'n vriend.

„Zullen we er ons pak nòg maar eens aan wagen?” vroeg mijnheer Korff plotseling, terwijl hij lenig opstond.

Botte knikte. Ze sloten de deur en in de grijze, schuin-stromende en steeds durende regen gingen ze huistoe, naast elkaar.

Mijnheer Korff was z'n belofte, aan Botte gedaan, toen ze samen in de dog-car van 't station naar huis reden, niet vergeten.

Hij had oom op een avond, dat ze buiten zaten, onder de zoet-geurende linde, gevraagd, of hij de volgende morgen twee paarden kon krijgen, om met Botte een rit in de omtrek te maken.

Oom had het best gevonden en het werk voor de volgende dag zó ingesteld, dat Kees en Nellie gemist konden worden en die voor mijnheer Korff en Botte beschikbaar gesteld.

„Hoe laat wilt u ze hebben? Dan zal ik zorgen, dat ze schoon en gekamd staan.”

„Nou” — mijnheer Korff dacht even na, keek lachend naar Botte en zei toen plagend: „om negen uur, want dan is er kans, dat onze vriend langslaper ook te vinden is.”

„Nee”, verdedigde Botte zich, „als niemand me roept, kan ik 't niet helpen, dat ik niet eerder wakker word.”

„Gelijk heb je, hoor,” hielp tante.

„Maar 't is om zeven uur 's morgens wel een stuk mooier,” zei oom.

„Top,” kwam mijnheer Korff. „Siebren, jij zorgt dat onze vriend langslaper morgenvroeg om half zeven present is?”

„Ja, meneer,” glunderde die, denkend aan een natte spons of een plens koud pompwater.

Maar Botte, die z'n bedoelingen dóór had en kende

van andere keren, zei: „Dan sluit ik m'n deur af, want als Siebren me roept, dan kan hij 't niet alleen, maar heeft hij altijd hulp nodig. Laat-ie maar op 't schot bonzen. Dat is genoeg.”

„Goed zo, Botte, houd em in de gaten,” schaterde Sabe.

„Dus om half zeven op 't erf; paarden en mannen.”

„Wilt u ze gezadeld hebben, mijnheer?”

„Nee, ongezadeld klaar zetten. Ik zal Botte zelf leren, hoe hij zadelen moet.”

Botte was al opgewonden in 't vooruitzicht.

„Denk om je rugzak,” had mijnheer Korff bij 't naar bed-gaan gezegd. „We nemen onze broodjes mee en drinken onderweg koffie.”

En nu wàs 't zover.

Siebrens kabaal op het kamerschot was totaal overbodig geweest.

Lang vóór zes uur lag Botte al wakker.

En om kwart over zes gleed hij z'n koets uit en schoot hij in z'n ruit-kousen en in z'n rijbroek met het dubbele zitvlak. Hij trok z'n blauwe sport-trui aan en haalde vlug en nonchalant de kam door z'n haren.

„Ziezo, dà's dat.”

Een ogenblik later stond hij buiten, in de zon, stellig in de mening, dat hij de eerste was.

Maar die berekening was vierkant mis.

Want om de hoek van de schuur stonden mijnheer Korff en oom bij de paarden. Oebele legde er de laatste hand aan. Botte er direct met z'n neus bij.

„Nou, jij bent nèt op tijd,” plaagde mijnheer Korff. „Ik wilde juist zadelen en dàn was je te laat geweest.”

„Hou maar op, Oebele, 't kan zo wel. Haal nog even de zadels en de tomen.”

Botte bekeek intussen Kees. Die zou hij berijden.

Mijnheer Korff nam Nellie, omdat die véél jonger en nerveuzer was.

„Kees heeft geen kuren,” zei oom. „’t Mag zijn, dat-ie eens een zijsprong maakt voor een auto-hoorn, maar als Botte hem op de grote wegen wat strak houdt, loopt het wel los.

„Maar u, mijnheer Korff, moet op Nellie geducht letten. Ze is heel schichtig, als ze bereden wordt, veel schichtiger dan wanneer ze in ’t tuig loopt.”

„Ik zal er om denken, Spoelstra, maar ik heb in de Parijse manège ook heel wat beestjes met kuren tussen de knieën gehad.”

Oom ging aan ’t werk en mijnheer Korff hielp Botte met ’t zadel opleggen bij Kees.

„’s Jonge, wat een zware dingen, die zadels.”

Hij schoof het andere Nellie over de rug, die een korte zijsprong maakte.

Mijnheer Korff hield even op met ’t vastgespen bij Kees. Hij keek scherp naar Nellie; ze stond te trillen op haar dunne benen.

„Pas op, Botte, ze is ’t niet gewend. Je smijt teveel. Houd em maar even bij de neus. Ik ben zo klaar.”

Botte streelde Nellie kalmerend over de fraaie hals en keek toe, hoe mijnheer Korff Kees behendig het hoofdstel over z’n kop schoof.

Kees liet alles even geduldig toe. Maar een sullig paard was ’t lang niet.

Oom en mijnheer Korff hadden afgesproken, dat de laatste dan ook geducht op hem en z’n niet geoefende berijder zou letten.

„Als ’t er op aankomt, Botte, wed ik, dat jouw Kees harder loopt dan mijn Nellie. Z’n benen staan beter.”

„Proberen, straks op de modderreed?” vroeg Botte gretig.

„Nee, dank je,” lachte mijnheer Korff terug. „Ik weet er alles van. Dan bijt Botte in de modder en Kees gaat op de loop.

„We rijden niet in een wedstrijd, maar om 't mooie van de sport en omdat het gezond is. Bovendien, als jij om half elf afstapt, om een kop koffie naar binnen te spoelen, dan bestaat er kans, dat je haast geen been meer verzet, zó stijf ben je dan.”

„Och, wat,” lachte Botte overmoedig, „ik rij immers haast elke dag, in 't Laagland, ook op Kees.”

„Ja, maar rijden en rijden is twee. Wat wij nu gaan doen, is heel wat anders dan dat jij stapvoets of op een sukkeldrafje tien minuten over een stukje land hobbelt op een paard, dat de hele dag gezwogd heeft.

„Ik moet overigens zeggen, dat de paarden van je oom, waar het werkpaarden zijn, er buitengewoon goed uitzien.”

Mijnheer Korff had ook Nellie klaar. Hij bond ze beide aan een ring in de muur en trok Botte mee naar de stookhut.

„Kom, vrouw Spoelstra, onze magen roffelen. En we moeten nodig weg.”

Lachend schepte tante twee grote kommen vol groentesoep.

Botte keek er eens naar, trok toen z'n neus op en zei: „Boe, vette soep op je nuchtere maag. Nee, tante, ikke niet, geef mij maar brood.”

Tante schaterde om z'n vieze gezicht.

Maar mijnheer Korff, die direct z'n neus in de dampende kom had gestoken, hield even met drinken op en commandeerde: „Nee, alla, eten wat de kok schaft. Als je 't staan laat, krijg je de hele dag verder niets.”

Rustig dronk hij verder.

Botte mopperde nog wat na, maar volgde z'n voorbeeld.

„Ziezo,” zei mijnheer Korff, toen hij 't op had, „en nu krijg je van je tante, waar je om vroeg: brood en een glas melk.”

„Erriberri”. Het kwam er zó hartgrondig uit en de afkeer van nóg meer stond zó driedubbel dik op z'n gezicht te lezen, dat mijnheer Korff het uitproestte.

„Nee, vooruit, Botte, je moèt eten. Wil je nou weer als een papjongen naar Holland?”

Botte at gehoorzaam z'n brood met kaas en dronk zonder praatjes zijn melk.

Ze dankten en stonden op.

Botte haalde z'n rugzak.

„Neem je regenjas mee,” riep mijnheer Korff hem na.

„Kijk,” zei hij even later. „Die binden we vóór over 't zadel.”

Oom en tante bleven staan, tot ze zaten, en keken ze na, toen ze wegreden.

Trots als een roofridder keerde Botte zich om en wuifde genadig de thuisblijvers toe.

Hij genóót. Dát was leven, zo samen met z'n ouderen vriend een tocht maken, vrij van alles, van school, van den dokter. Hij voelde zich de laatste tijd kiplekker. Zelden moe en zelden pijn in z'n rug en zelden slap als een vaatdoek.

Dokter Pijl had wel gelijk gehad, toen hij zei, dat alleen frisse lucht en stevige kost en een boerenbed hem d'r weer bovenop konden helpen.

Hij schreef het ook elke week aan moeder. Zo blij als die was met z'n opgewekte brieven.

Grenzenloos kon hij soms naar haar verlangen, maar nu hij mijnheer Korff en telkens een andere afleiding had, was het heimwee hem niet de baas.

Alleen 's avonds, in de grote stilte, als de hemel wit was van sterren en de maan recht in z'n kamertje stond,

moest hij heel erg denken aan moeder. Die zag dezelfde maan en dezelfde sterren en diezelfde hemel.

Merkwaardig was dat, vond Botte. Maar dit te bedenken gaf hem toch — waarom kon hij nooit goed zeggen — een prettig en veilig en vertrouwd gevoel.

„Hé, Botte, wat ben je stil! Kijk eens om je heen.”

Mijnheer Korff stoorde z'n gedachten. Ze reden nog altijd stapvoets over de straatweg.

Botte keek op, lachte terug.

„Och, ik piekerde wat.”

„Kom, kerel, even je piekerijen aan de kant. Kijk, hier draaien we een grintweg op. Prachtig mooi, hè, die zon over het land. Kijk daar eens, de ramen van een huis vangen de stralen. Dat kun je 's avonds, als de zon ondergaat, ook zo schitterend hebben, net of alles in laaie brand staat.

„Nu ook.”

„En daar, kijk, over die bomengroep met dat prille, lichte groen.

't Jonge, Botte, wat is de aarde toch mooi. Véél te mooi voor ons. We moesten daar eens wat meer op letten.”

Botte keek z'n vriend aan. Diens ogen stonden nu ernstig.

Dat was ècht mijnheer Korff. Hij preekte nooit, hield nooit vrome praatjes, maar met een paar woorden en een paar voorbeelden en een enkele aanwijzing liet hij uitkomen de majesteit van God.

„Wat denk je, de sokken er in zetten?”

Hij kwam dichterbij Botte.

„Nou, Nellie wil wel en Kees ook vast. Hou je taai, voeten strak in je beugels. Teugels niet te hoog en niet te strak. Zet je maar schrap.”

Mijnheer Korff gaf Nellie een kleine, straffe tik over de achterrug, en daar ging het.

Kees er vlot achteraan.

Botte schokte wel wat, maar Kees gaf Nellie geen kamp. Maar hij deed stipt, wat mijnheer Korff zei en al gauw was hij gewend.

Ze draafden zonder spreken, scherp oplettend, achter elkaar over de smalle weg.

Als een boerenarbeider ze tegenkwam, of in 't land even ophield met werken, om ze na te kijken, groetten ze hoog met hun korte zweep.

Botte genóót.

Wat kon die mijnheer Korff rijden. Zelf voelde hij zich een zoutzak.

Na een kwartier hielden ze in.

't Was ruim acht uur.

„Als we hier eens even rustten — bij deze bomen. Goed?”

Botte vond alles best, want alles was even prettig.

Mijnheer Korff sprong lenig uit het zadel op de grond.

Botte wilde het hem nadoen, maar zakte met een pijnlijk gezicht door z'n enkels.

Hij wreef z'n dijen en zei benauwd: „Ai, wat ben ik miserabel stijf!”

Mijnheer Korff lachte spottend: „Ja, beroemde Laaglandruiter, dit is wat anders, hè, dan tamme sukkelritjes. Maar weet je, hoe 't óók komt, dat je zo stijf bent? Omdat je onwillekeurig met je knieën stijver en harder knijpt dan nodig is. Als je wat meer serieus gereden hebt, laat je dat wel en dan heb je er geen last meer van. Ik voel bijvoorbeeld niks.”

„Nee,” mopperde Botte met een pijnlijk gezicht, „dat zal wel, maar dat helpt mij op 't ogenblik niets.”

Hij zette Kees vast, strompelde naar een andere boom en liet zich voorzichtig zakken.

„Kom, kerel,” lachte mijnheer Korff, „dat is zo weer

over. Als je straks weer zit, voel je 't niet meer. Hoe vind je 't anders?"

„Fijn,” zei Botte spontaan. „Fijn!”

Hij was weer opgemonterd, want het zitten deed hem goed.

„Nu dacht ik, straks dwars door de landen terug. Overal zijn wel dammen. En als we een koffiehuis tegenkomen, drinken we wat.”

Ze stonden op. Mijnheer Korff gaf den stijven Botte een zetje en sprong zelf op Nellie.

Stapvoets gingen ze eerst.

Bij een grote boerenplaats sloegen ze linksaf.

Een graswagen draaide net een dam uit. Mijnheer Korff trachtte nog er langs te glijpen, maar de bestuurder van de kar ranselde plotseling verwoed en fel op z'n paard los, zodat het met een ruk vooruit schoot, dwars de weg over.

Mijnheer Korff trok Nellie wild terug.

„Lomperd,” liet hij zich ontvallen; hij had den voerman niet herkend, maar Botte, die naast hem gekomen was, des te beter.

„'t Was Auke,” zei hij alleen.

„Auke, Auke,” vroeg mijnheer Korff, „wie is dat?”

„O, van Pieter, u weet wel”, helderde Botte op.

Mijnheer Korff fronste even z'n voorhoofd.

„Ja,” zei hij kort, „ik herinner me. Die schooier.”

Botte zag, dat hij driftig was. Hij zou niets liever willen, dan Nellie even hitsen en voor een ogenblik laten stuiven, zodat de wind weer vers en fris hem doorwaaien kon.

Maar hij deed het niet. „Zeker om mij,” bedacht Botte. „Hij is bang, dat ik moe ben. Ik rijd tòch al telkens achter.”

En toen, om mijnheer Korff te laten zien, dat hij nièt

moe was en wel wat durfde, raakte hij Kees even scherp in de flanken, liet zich wat achterover hellen en suisde Nellie in een fors tempo voorbij.

Kees had het te pakken.

Had Botte hem tè veel gegeven?

Hij wist het niet. Maar hij voelde, dat hij niet meer alle macht over hem had.

Mijnheer Korff wist dat niet, kòn dat niet weten.

Die had alleen verwonderd gekeken, toen Botte hem op Kees zo plotseling voorbijvloog. Maar toen hij zag, dat Botte scherp in 't zadel zat en niet dwaas op en neer hotste, liet hij Nellie — en hij was er blij om, dàt hij 't even kon doen — ook de vrije loop en schoot Botte achterna.

Nellie spande zich in. Nellie strekte haar benen en Nellie voelde, dat ze vrij liep.

Op een gegeven moment zat ze Kees op de hielen, die zich gehinderd voelde door Botte's strakke teugel en er toch niet naar luisteren wilde.

En nòg even later schoof ze hem razend snel voorbij.

Mijnheer Korff keerde zich lachend om. Hij was in z'n element.

„Hup, Botte, houd em.”

Hij zag niets van Botte's benauwd gezicht en krampachtig pogen, om Kees in toom te houden. Als een wervelwind raasde hij nu over de weg.

Kees er achteraan, maar Kees op hol.

Botte knéép en knéép en hield zich met z'n eene hand vast aan 't zadel. Met de andere trok hij de teugels steeds strakker.

Kees werd razend van pijn en blindelings ging hij Nellie achterop.

Hij haalde haar weer in. En misschien, misschien, als mijnheer Korff er genoeg van had gehad, zou 't goed gegaan zijn.

Maar die wist niets van Kees' sprongen en Botte's angst.

Die vergat voor een ogenblik, dat hij Kees in 't oog moest houden.

In een overmoedige bui draaide hij plotseling vóór

. . . . hij hield zich met z'n eene hand vast aan 't zadel.

een sloot, gaf Nellie „gas” en met een sierlijke sprong zweefde die omhoog en kwam even sierlijk aan de andere kant terecht.

Maar vóór mijnheer Korff gelegenheid had, Nellie tot staan te brengen en achterom te kijken, hoorde hij een kreet, een plof, en rende Kees met losse teugel en zonder Botte hem voorbij.

Verschrikt hield hij Nellie in, gleeed van haar rug en liep terug. Daar, een goed eind over de sloot, lag Botte.

Z'n ogen waren dicht. M'nheer Korff viel op z'n knieën, boog zich over hem en zei angstig en dringend: „Botte, Botte.”

Botte deed z'n ogen open.

Hij glimlachte met een wit-vertrokken mond.

„'t Is niks,” zei hij. „'t Is niks. Ik kon Kees niet langer houden en hij wou Nellie met alle geweld achterna, ook over de sloot, en ik hing al half los, en toen . . . .
. . . . toen sloeg ik er af.”

Hij probeerde op te komen, maar gaf een kreet van pijn. „Au, m'n pols.”

„Laat es kijken,” beval mijnheer Korff zenuwachtig. Er was niets aan te zien.

Maar Botte kromp van pijn.

„Gebroken,” constateerde mijnheer Korff een poosje later.

„Mijn schuld,” zei hij somber. „Ik had beter op moeten letten, maar 't ontschoot me even, toen Nellie op haar best werd.”

„Onzin,” zei Botte terug en hij probeerde te lachen, „'uw schuld, klets, 't ging zó . . . .”

En hij vertelde, waaròm hij Kees een klap gegeven had.

„Nou, en verder was 't m'n eigen stomme schuld. Ik had beter moeten blijven zitten en Kees in bedwang moeten houden.”

„Je hebt scherpe ogen”, zei mijnheer Korff, „dat je m'n drift direct merkte en zag, dat ik zin had, me even uit te laten waaien.”

Botte kreeg een kleur van plezier.

Z'n hand lag stil, deed zó minder pijn.

„Wat nu?”

Mijnheer Korff dacht even na.

„Wacht, we gaan die dam uit en stapvoets tot de grote weg terug. Zou 't gaan?”

Hij keek Botte bezorgd aan.

Die lachte bemoedigend.

„Kijk, eerst je jas aan . . . maar waar is Kees?”

Mijnheer Korff keek achter zich.

Daar liep Kees, aan de andere kant van 't land, rustig te grazen. Hij scheen volkomen gekalmeerd.

Gewillig liet hij zich vangen.

Mijnheer Korff maakte Botte z'n jas los, trok hem Botte aan, zodat die z'n arm tussen de binnenkant en de buitenkant op de bovenste knoop kon laten rusten.

„Zit het zo goed?”

„Puik.”

Lachend liet Botte zich in 't zadel hijsen.

„Durf je wel weer?”

„Stel u voor, dat ik na één zo'n buiteling nooit meer op een paard durfde te zitten!”

Kees was uitgekuurd.

Alsof hij wist, dat hij zich misdragen had en bovendien een uiterst kostbare last droeg, zó gedwee en voorzichtig stapte hij naast Nellie voort.

Op de stille weg, die ze in zo'n vaart gekomen waren, en nu zo tam weer afreden, vroeg Botte: „Hoe kòn dat nou?”

„Kerel, dat zijn z'n huzarenkuren. Hij kon ten eerste niet hebben, dat Nellie hem voor bleef, en toen ik Nellie liet springen, wou die d'r met alle geweld achterna. Ik dènk tenminste, dat het zo gegaan is. Tenslotte: zéker weet ik ook niet, welke gekke kronkel hij in z'n paardenhersens heeft gehad.”

Botte lachte, maar bedwong telkens met moeite een kreet van pijn, als z'n arm schokte.

„Op de straatweg houden we een auto aan; daar ga je in, want ik zou niet graag willen, dat Kees — hij kon bijvoorbeeld schrikken — je voor de tweede keer afsmeet.

„In een vreemde auto?”, vroeg Botte benauwd.

„Ja, natuurlijk — ha, daar komt er al een aan.”

Mijnheer Korff stuurde Nellie naar 't midden van de weg, stak z'n hand omhoog.

De wagen — een ranke Swallow uit Groningen — stopte.

Een heer stapte uit. Mijnheer Korff sprong van z'n paard en legde den vreemde de zaak uit.

„Zoudt u hem even op z'n plaats van bestemming willen deponeren? Ja, op de eerste zijweg, één minuut van de grote weg.

Graag, en mag ik even uw adres?”

Maar van dat laatste wou mijnheer de Beck — zo maakte hij zich bekend — niets weten.

„Geen kwestie van. Geen bedankjes, in welke vorm ook. We zijn in de wereld om elkaar voort te helpen.”

Maar mijnheer Korff rustte niet, vóór hij wist, dat mijnheer de Beck op de Praediniussingel woonde.

Hij hielp Botte van Kees' rug en gaf hem in handen van mijnheer de Beck.

Zelf nam hij Kees aan de teugel en zette koers naar huis.

Botte zat naast mijnheer de Beck, of liever: iets achter hem, net als in de race-wagen van oom Jaap, een vriend van vader, die militair-vlieger was in Indië en tijdens z'n verlof een donkerblauwe Bugatti had gehad.

„Een fijne wagen, mijnheer,” begon hij enthousiast.

„Ja, een mooie slee, niet?”

„Hoeveel haalt ie?”

„Nou, hij kan ruim 160 met glans pakken. Maar hier in Holland waag ik het niet. Op de Auto Strada bij Milaan heb ik het gedaan, de vorige zomer.”

Botte keek naar het dunne stuur, het glimmende dashboard.

„Wat schakelt-ie ook geruisloos”, zei hij wijs, toen mijnheer de Beck het even vóórdeed.

Ze gleden de bocht om, de weg in naar de boerderij.
„Komt u niet even binnen?” vroeg Botte, toen ze stopten.

„Nee, kerel, ik moet nodig door. Het beste, hoor!”
De lage, grijs-witte wagen keerde en reed ronkend terug.
Op weg naar de keuken, waar tante wel zijn zou, werd Botte zich z'n pijn weer bewust.

Hij vertelde alles nauwkeurig, gooide alle schuld op zichzelf en wachtte toen mijnheer Korff af.

Die kwam al gauw, maar alleen om Kees thuis te brengen, want hij reed — na even te hebben gekeken, of Botte veilig en wel bij tante zat — direct door naar den dokter.

Die was er nog eerder dan hijzelf.

„Pols gebroken,” constateerde hij ook. „Mijnheer Korff heeft goèd gezien.”

Hij spalkte hem, waarbij Botte zich kranig hield, en geen kik gaf, hoewel hij haast stikte van pijn.

„Goed zo, een Hollandse jongen”, prees hij.

„Een Friese”, verbeterde Botte snel.

„Hm!” antwoordde de dokter, die een Hollander was, maar z'n ogen lachten.

„Is dat betere kwaliteit?”

„Dàt zeg ik niet,” gaf Botte terug, „maar meestal wel goed.”

„Sa is 't,” betoogde oom goedkeurend, die Fries voelde en dacht en sprak.

„Voorzichtig aan, hoor,” waarschuwde de dokter.
„Je bent er een poosje mooi mee.”

Na 't eten zei mijnheer Korff: „'t Was mijn schuld, Spoelstra, ik lette niet genoeg op hem.”

„Och, wat, onzin,” gaf Botte terug.

En oom lachte maar.

„In elk geval,” besloot mijnheer Korff, „zijn de dokterskosten voor mij, sturen Botte en ik samen van-

middag een fijne kist sigaren naar mijnheer de Beck en slaapt Botte, tot z'n arm weer gezond is, op mijn kamer en ik op die van hem. Hij kan nu geen ladder beklimmen en helemáál niet, als 't 's avonds donker is."

Maar van die laatste bepaling wou Botte niets weten.

„Zandruiters en jongens beneden de vijftien hebben geen stem," plaagde mijnheer Korff.

„Die hebben te gehoorzamen."

Botte stribbelde nog tegen.

„Maar 's avonds dan, als u werken moet?"

„Dan nõg niks. Na twee avonden ben jij aan mijn groene schemerlampje gewend en aan 't krassen van mijn pen en slaap je daar dik en dwars doorheen."

Botte moest zich gewonnen geven.

's Middags, na 't eten, dat mijnheer Korff tegenwoordig met oom en tante en de jongens en Botte in de grote keuken gebruikte, reden ze in de dogcar naar 't dorp en verstuurden een grote kist fijne sigaren naar mijnheer de Beck.

Bovenin 't pakje lag een visite-kaartje van mijnheer Korff; die had aan de achterkant geschreven:

„Van een dankbaren zandruiter en zijn dankbaren vriend."

Toen Botte dat laatste las, kreeg hij weer een kleur van blijdschap.

't Was geen gekheid, als je vriend was van mijnheer Korff.

Dat zeiden tante en oom ook, toen Botte het ze vertelde.

En dat schreef moeder óók, toen ze Botte's brief met het hele verhaal in geuren en kleuren gelezen had.

Nou, en Botte zelf vond het helemáál. Een réuze vent en een réuze vriend was mijnheer Korff.

Dat stond als een paal boven water.

Botte kon niet slapen.

De hele avond al had hij muisstil gelegen, om mijnheer Korff niet te storen bij diens werk, maar met z'n ogen wijd-open naar de zware balken-zoldering.

Mijnheer Korff had gezegd — vanmiddag had hij het gezegd, toen Botte hem thee bracht — dat z'n boek vermoedelijk eerder afkwam en dat hij dan begin Augustus vertrok.

Botte had mèt mijnheer Korff blij moeten wezen en blij moeten kijken, omdat die nu een maand eerder z'n doel bereikt had.

Maar als hij eerlijk was, kon hij het niet. Dat betekende, dat de hele maand Augustus, die hij hier nog moest zijn, z'n grote vriend er niet wezen zou.

Hij wilde er niet aan denken en hij moèst er aan denken.

Hij wilde zichzelf wijsmaken: het gebeurt tòch niet en hij wist: als mijnheer Korff er éven de kans toe kreeg, zou hij het proberen.

En nu lag hij te piekeren.

Als, àls het gebeurde, nou, dàn vroeg-tie moeder, of-ie óók naar huis mocht. D'r was niks an, zo alleen hier.

Hij lag nòg wakker, toen mijnheer z'n lampje uitdraaide en weg wou gaan.

„Mijnheer,” riep Botte, vóór hij de deur hoorde.

„Wat deksel, kerel, maf jij nog niet? Waarom niet?”

„Ik zou 't zo ellendig vinden, als u wegging in Augustus.”

Het kwam er hortend uit.

„Kom kerel,” mijnheer Korff trok een stoel bij en ging nog even naast hem zitten.

„Wees nou een fikse vent. Natuurlijk, ik vind het ook verdrietig, dat we nu zo gauw alweer van elkaar vandaan moeten, maar dat is nu eenmaal niet anders.

En in elk geval zijn we vrienden en schrijven we elkaar, wat jij?”

En na een kleine pauze, toen Botte niet antwoordde: „Je moet ook niet vergeten, dat het voor mij aan de ene kant fijn is; hoe gauwer ik klaar ben, hoe gauwer het boek gedrukt is en ik naar Amerika kan.”

„Weet ik wel, weet ik natuurlijk wel,” zei Botte, en 't klonk gesmoord, „en 't is ook reuze egoïstisch, maar ik vond het hier nu zo fijn, omdat u er bent.”

„Enfin, man, het is nog niet zover, en misschien gebeurt het helemaal niet.”

Hij drukte Botte's hand.

„En nou als de wind slapen, hoor! Morgen vroeg d'r uit. We mogen onze wandeling in géén geval overslaan.”

Sedert ze vriendschap gesloten hadden na het gesprek in de viskeet van Sietse Bijlsma, maakten ze de morgenwandeling altijd samen.

Botte had mijnheer Korff ook alles verteld over thuis, over vader en moeder, over Frans. Van z'n altijd ziek-zijn had hij verteld en van z'n miserabele trots, op dingen vaak, waar hij part noch deel aan had.

Mijnheer Korff stond op.

„Welterusten, Botte.”

„Welterusten, mijnheer”. Het klonk een stuk opgewekter.

De deur kraakte, voetstappen klonken in de holle gang; Botte hoorde mijnheer Korff de schuifdeur

tussen de keuken en de schuur opendoen en weer dicht.

Toen was alles stil.

Hij lag weer alleen.

De maan scheen vol en wit in z'n kamer en zette alles in licht.

Maar eindelijk kreeg de slaap hem te pakken en sloot hem z'n ogen.

Hij werd weer wakker — na een onrustige droom over een razende race-rit in een spierwitte Swallow — door . . . . door . . . . .

Botte sperde z'n oren en z'n ogen. Wat was dat?

Hoor!

Hij ging rechtop zitten.

Ai! Ai!

Angst snoerde z'n keel dicht. Hij wou roepen, maar hij kon niet. Er zat een prop in z'n keel, die steeds dikker werd.

Want dáár, half omhooggewerkt, was een man bezig de kamer binnen te komen door 't raam, dat elke nacht open stond.

En die man . . . . was *Auke*.

Botte begreep àlles. Dat was wráák.

Wéér probeerde hij te roepen. Maar angst verlamde hem.

Geluidloos sloeg Auke één been over de vensterbank, wou z'n tweede laten volgen.

Maar tóen . . . .

Botte was met één sprong uit z'n bed, rende naar de deur, maar bleef toch staan, klappertandend van kou en schrik.

Plotseling had hij gezien, hoe een hand Auke bliksemsnel terugtrok. Hij hoorde een verwensing, een korte worsteling en toen het geluid van een bekende stem: de stem van mijnheer Korff.

Hij luisterde gespannen.

Gedempt praatte mijnheer Korff.

„Nee, probeer nou niet om je los te rukken. Hou je kalm, want anders draai ik je doodnuchter je arm uit je body en toon die de politie als bewijsstuk van je schelmenstreken.”

Het klonk kalm en beheerst, maar ingehouden driftig.

„Zo, luister, ik zal je vrijlaten, omdat ik weet, dat je verdienen moet voor een vrouw en kinderen, hoewel ze — hoop ik — een beteren man en vader waard zijn — maar als ik nog éénmaal last van je heb, als je probeert me voor de derde maal in de wielen te rijden, dan krijg je ten eerste een Japáns pak slaag en een Hollandse portie tikken, die je heugen zullen, en dáárna lever ik je onvoorwaardelijk over aan de politie.

En maak nou, dat je wegkomt, schelm!”

Er kwam geen antwoord.

Maar Botte hoorde snelle voetstappen en toen . . . . . stond mijnheer Korff voor z'n raam.

Botte wankelde naar hem toe.

Mijnheer Korff wipte naar binnen, sloeg z'n hand om Botte's schouder.

„Kerel, wat tril je!” zei hij verschrikt. „Was je wakker?”

Hij knipte haastig het licht aan.

Daar stond Botte, met een wit gezicht boven z'n witte pyama.

. . . . . maar bleef toch staan, klappertandend van kou en schrik.

„Vooruit, in je bed! Vlug, anders vat je kou.”

Hij sloot het raam en trok de overgordijnen potdicht.

„Auke — et was Auke,” stamelde Botte.

Hij rilde, toen hij eraan dacht, hoe plotseling een figuur zich naar binnen wou werken.

„Ja, Auke,” zei mijnheer Korff rustig.

„Was je wakker?”

„Ik werd wakker en zag hem plotseling en ik kon niet roepen en hij was bijna in de kamer. En toen kwam uw hand en . . . en . . . wat wou-die?”

„Niet veel goeds,” bromde mijnheer Korff.

„Die schèlm.”

Hij stopte Botte onder.

„Zo, jij gaat slapen en ik blijf vannacht hier; ik slaap in de andere helft.”

„Maar,” vroeg Botte nog, „hoe kwam het, dat ù er was?”

„Och,” weerde mijnheer Korff af, „ik kon niet slapen en toen kleedde ik me aan en liep buiten wat heen en weer en zag die schoelje juist binnengaan. Hij dacht natuurlijk, dat ik er sliep, en wou me bestelen, òf . . . .”

Mijnheer Korff voltooide z'n zin niet.

„Ook toevallig,” mompelde Botte, op één oor.

„Toevallig, toevallig,” zei mijnheer Korff nadenkend, „nee, toevallig is 't helemaal niet. God stúúrde me. Dàt is alles.”

Niemand kwam het te weten. Botte mocht er met geen woord over spreken, wat hij gezien en gehoord had.

„Hij zal z'n bekomst wel hebben,” zei m'nheer Korff, „en me met rust laten.”

Maar èrg overtuigd klonk het niet.

En toèn gebeurde, wat niemand gedacht had. Toen gebeurde het, wat àlles, àlles anders maakte, dan plannen en gesprekken, die gemaakt en gevoerd waren.

Na een warme dag — Botte had lusteloos rondgehangen — kwam een onweer opzetten.

Vlak boven de boerderij woedde het, hevig en zwaar.

„Och heden”, zuchtte tante na elke krakende slag.

En oom keek bezorgd naar de lucht, die geen ogenblik vrij was van 't flitsende licht

Een half uur ongeveer duurde het.

Toen dreef het af. Een koele regen viel. Alles en allen herademden.

Tot laat in de avond zaten ze buiten.

Mijnheer Korff werkte; die kwam om elf uur nog even een kop thee halen.

't Was wéér drukkend.

Om kwart over elf gingen ze naar boven.

Toen Botte het licht uitdraaide, hoorde hij 't in de verte nog rommelen.

Maar hij schonk er geen aandacht aan.

Moe van de dag, die warm was geweest en vermoeiend, sliep hij direct.

Misschien — hij kon het later niet navertellen — had hij een uur, of langer geslapen, toen hij wakker werd, doordat iemand ruw en heftig aan z'n arm schudde.

Hij schrok omhoog.

Voor z'n bed stond oom. In z'n hand een zaklamp.

„Vooruit jongen, vooruit. Uit je bed. De hele plaats brandt. Eruit!”

Oom schreeuwde het met een schorre, overslaan-de stem.

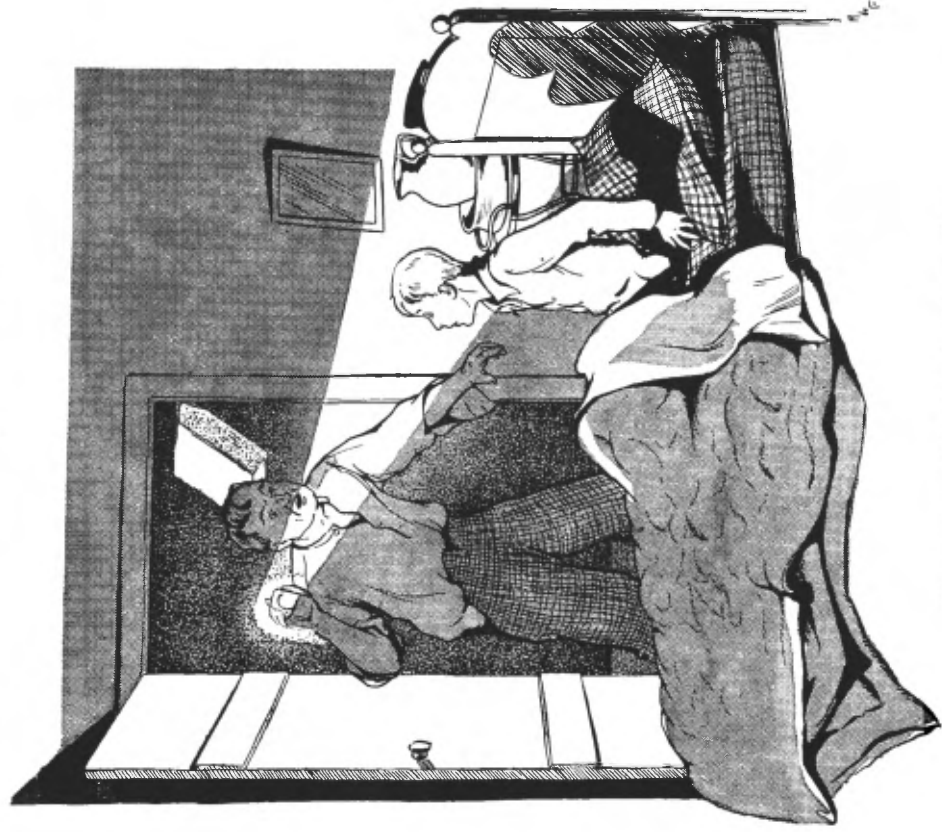
Hij rënde weer weg.

In één ogenblik stond Botte naast z'n bed.

In pikkedonker. Het licht was defect. Geen onweer.

't Was zelfs vrij stil.

Op de tast kleedde hij zich aan, stootte de deur

„Uit je bed. De hele plaats brandt. Er uit!”

open. Een scherpe rooklucht kwam hem tegen.

Ook op de tast gleed hij de ladder af, rende de schuur door naar buiten.

Door de glazen voordeur zag hij, hoe een zware, lange vlam over de volle breedte van de gang oversloeg naar de kamers van mijnheer Korff en oom en tante.

Overal vuur opeens.

En machteloos, verlamd van schrik, stonden oom en tante te kijken; de jongens renden de stal in en uit, probeerden, terwijl ze haast stikten van de dikke, walmende rook, de beesten los te snijden.

Vier koeien, die op kalven stonden, twee nieuwe paarden en alle varkens.

En boven het vlammengeloei en het angstige gehinnik uit klonk het gebrul van Janus, den stier.

De vlammen sloegen aan alle kanten naar buiten.

Met besmeurde gezichten kwamen Sabe en Siebren terug.

„Allinnig de neie rûn,” zei Sabe verdrietig. „’t Oare hynster is net te redden.”

„Weg,” kwam oom toonloos.

„Alles weg, een paar mooie beesten, ’t hûsraad, ’t hooi. Wat een zegen, dat de koeien en de oare hynsters in ’t lân binne”.

Plotseling ontdekte Botte: mijnheer Korff is er niet.

„Wáár is mijnheer Korff?” schreeuwde hij hees.

„Oom, oom, hebt U hem gewekt?”

„Ja, jongen, straks was hij nog hier.”

Een angstig voorgevoel stond in Botte op.

O, als mijnheer Korff maar geen gevaarlijke dingen deed!

Botte vloog de hoek om, naar zijn kamerraam. De hele kamer was één loeiende vlammenzee. Hij was er niet.

De andere hoek om.

Dáár stond hij, vlak tegen de muur.

„Mijnheer Korff!” schreeuwde Botte.

„Meneer Korff!”

Harder!

Hij keek niet op.

Plotseling keerde hij zich naar 't raam, wilde naar binnen, week terug, probeerde opnieuw.

„Mijnheer Korff, niet doen, niet doen!”

Botte huilde haast van radeloosheid.

Hij rende op meneer Korff toe.

„M'n boek,” kreunde die. „O, m'n boek!”

Opnieuw deed hij een poging, om binnen te komen.

De vlammen sloegen naar buiten, rood en dreigend.

Op een paar meter afstand al, waar Botte stond, was de hitte ondragelijk.

Botte stond één seconde, misschien langer, misschien korter, besluiteloos.

„O, Heere,” bad hij woordenloos, „help, help, geef mij de kracht!”

Het was maar een kort, verward, ordeloos gebed, maar 't was of een réuzen-kracht in hem te leven begon.

Hij voelde zich in dit uur een groot mens.

Hij rende vooruit, pakte mijnheer Korff stevig en dwingend in z'n schouders en rukte hem terug.

Samen tuimelden ze tegen een bongerdboom.

De hele omtrek was verlicht.

Alles kraakte. Met donderend geraas stortte het dak in.

Bewusteloos lag mijnheer Korff in 't gras.

Met z'n laatste restje kracht sleepte Botte hem wat verderop, haalde vliegensvlug een paardendecken uit het tuighuis, dat vrij en ver buiten de andere gebouwen stond, en gooide die over hem heen.

Toen stond hij hijgend stil, trillend op z'n benen van inspanning en zenuwachtigheid.

Wéér kraakte het. Het woonhuis zakte als een kartonnen bouwprent in elkaar. En er was niets te beginnen. Geen spuit in de omtrek. De plaats lag immers ver uit het dorp en nóg verder van de stad. Ze was overgegeven aan de genadeloosheid van het onbarmhartige vuur.

Alles, alles werd een prooi der vlammen.

Alleen het tuighuis en de stookhut bleven staan.

Botte liep terug naar de plaats, waar hij oom verlaten had.

Tante was opgenomen op een boerderij in de buurt.

Maar oom stond daar, met den burgemeester, die met z'n auto gekomen was, en den chef-veldwachter en een stel nieuwsgierige dorpelingen.

Maar niet lang bleef hij daar.

Hij liep terug naar de plek, waar mijnheer Korff lag.

Die was nog niet bijgekomen, lag nog precies, zoals Botte hem verlaten had.

Maar dat kon zo niet. Hij zou kou vatten. Hij zou een longontsteking oplopen.

Wéér ging Botte terug, naar de anderen, vertelde dat mijnheer Korff daar zo lag.

Met z'n drieën, oom, de burgemeester en Sabe, droegen ze hem in de auto en Botte stapte mee in en bracht hem met den burgemeester naar het ziekenhuis in Groningen.

Toen ze terugreden, begon 't te regenen.

En toen ze weer aankwamen op de plaats van de brand en het morgenlicht ze hielp, de verwoesting in ogenschouw te nemen, knetterde het nog wat na en smeulde hier en daar nog een puinhoop.

Niets was gered, geen stukje huisraad.

Van het vee, dat die nacht onder dak stond, alleen het paard, dat de jongens nog kans gezien hadden los te snijden.

Maar verder niets.

's Middags — ze zaten in de stookhut — las oom met bevende stem de geschiedenis van Job, die alles kwijt moest, omdat God het van hem nam.

Maar toen oom dankte, werd z'n stem sterker bij het: De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd.

Het was héél stil, toen oom amen zei.

En het blééf stil, toen hij trillend opmerkte:

„Alles weg, maar géén levens zijn genomen. O, Vader in de hemel, tòch zij U de dank.”

„Wat is dat, burgemeester?”

Zijlstra, de veldwachter, liet den burgemeester een tot prop gemaakte lap zien, half verkoold, sterk rui-kend naar petroleum.

„Hm,” zei de burgemeester, die het voorwerp nauw-keurig bekeek.

„Kijk, burgemeester, nòg één.”

Ze keken elkaar aan, burgemeester Roest en Zijlstra.

„Da's niet zo mooi. Dat betekent opzet. Kwaad-willigheid. Brandhaarden.”

De burgemeester zei het kortaf.

„Mondje dicht, Zijlstra. Eerst alles onderzoeken. Maar pluis is 't niet.”

Ze zetten het onderzoek voort en vonden nog twee brandhaarden.

„Dus geen gevolg van 't onweer, burgemeester en géén kortsluiting.”

„Geen sprake van. Dit is zuiver opzet. Het spijt me, maar ik denk, dat we Spoelstra moeten arresteren.

„Arme kerel. Misschien heeft de nood hem gedwongen en gingen z'n zaken zó verkeerd, dat hij 't spul maar aangestoken heeft. Hij is goed verzekerd in elk geval,

„En dat is ook bezwarend.

„Enfin, afwachten, man”.

Zijlstra stond stil.

„Nee, burgemeester, aangestoken heeft *Spoelstra* et niet; wie dan wèl, dat weet ik niet, maar de boër vast en zeker niet. Zo'n eerlijk en gelovig man.”

De burgemeester haalde z'n schouders op.

„Dat zegt niets, Zijlstra. De fijnsten zijn de gemeensten vaak. Blijf met die christelijke broeders maar buiten mijn deur.”

Zijlstra antwoordde niet.

Zwijgend ging hij naast den burgemeester in diens auto zitten.

„*Spoelstra* een brandstichter? Nee, dat nooit!”

Hij zei het bijna hardop.

's Avonds las Botte, die bij den dokter was ondergebracht, het bericht van de brand in de krant:

HEVIGE BOERDERIJBRAND TE A.

In de afgelopen nacht woedde in de boerderij van den veehouder S. te A. een hevige brand. Het in de stallen aanwezige vee, al het hooi en de verdere inboedel werden een prooi der vlammen. Huis en schuren brandden tot de grond toe af.

Een der inwonenden — de heer K. uit Arnhem — trachtte nog zijn papieren te redden. Maar het doortastend optreden van een jongen, neef van S., weerhield hem van deze poging.

De heer K. werd — versuft van de schrik — in bewusteloze toestand naar het ziekenhuis te Groningen overgebracht.

Omtrent de oorzaak van de brand tast men nog in het duister. Verzekering dekt de schade."

Maar de volgende morgen had het ochtendblad een verbeterd bericht.

„Omtrent de in ons avondblad van gisteren vermelde brand te A. vernemen wij nog, dat — verdacht van brandstichting — de eigenaar S. in hechtenis is genomen. Op meerdere plaatsen in de puinhopen werden door de autoriteiten brandhaarden ontdekt."

Toen Botte dat las, duizelde hij. Hij wist niet, of hij waakte of droomde.

„Dat kan niet," zei hij wezenloos. „Oom een brandstichter en oom, om 't verzekeringsgeld te krijgen, een diëf."

Hij werd wit van ergernis.

Hij rende naar dokters werkkamer, vergat te kloppen.

Opgewonden wilde hij beginnen, de krant in z'n hand: „Dokter dat is — dat is — maar —" Hij stikte haast en kon niet uit z'n woorden komen.

„Stil maar, Botte," zei de dokter toonloos.

„Ik heb 't gelezen — ja, ik heb 't gelezen."

„Maar," hakkelde Botte, „dat is een vergissing — dat is —"

„Zeg ik ook, m'n jongen."

Maar héél overtuigd klonk het niet.

„Geloof u, ù, ù, dokter, dat oom zóiets deed?"

Hij vroeg het driftig.

„Nee, gelóven doe ik het niet, maar we moeten afwachten jongen, Dat is 't beste."

Hij klopte Botte op de schouder en keek peinzend voor zich.

„Ik ga naar den burgemeester", zei Botte beslist. „Nu direct".

„En mijnheer Korff dan?"

Die vraag tròf Botte.

Dat was waar ook. Hij zou mijnheer Korff opzoeken, meerijden met dokter.

Hulpeloos keek hij rond.

„Gaat u morgen niet naar de stad?”

„Ja, morgen ook. Wou je liever morgen?”

Botte wachtte even met antwoorden.

In 't ziekenhuis lag z'n grote vriend, dien hij gered had, dien hij had mògen redden.

Maar in een cel met tralies — wie weet waar en helemaal alleen — zat oom gevangen.

In z'n hart voerden twee belangen strijd. Maar tòn zei hij zacht — en het klonk beslist: „Eerst naar oom. Morgen graag als 't mag met ù mee.”

„Doe jij maar, wat je 't beste lijkt, jongen!”

Dokter zei het warm.

Met gebogen hoofd vertrok Botte.

Met gebogen hoofd liep hij door 't dorp.

Met een gevoel in z'n hart, of ieder hem nakeek en zei: „Kijk, de neef van dien brandjesmaker.”

Zenuwachtig belde hij aan bij den burgemeester.

„Mijnheer is op 't gemeentehuis.”

Dicht de deur.

Traag zette Botte koers daarheen.

De bode stond hem te woord.

„Burgemeester zèlf spreken? Waar 'is t voor?”

„Voor — eh — voor de brand bij Spoelstra,” hakkelde Botte zenuwachtig.

„O,” zei de bode, „wacht maar effe.”

Het wachten leek eindeloos.

Botte keek eens rond.

Boven de deur hing in gips een borstbeeld van de Koningin en aan de witte muren in de gang wapens.

Botte telde de tegels op de grond, eerst de witte, toen de rode.

„Ja, jongenheer, komt u maar.”

De kraakstem van den bode brak z'n tellen af.

Botte volgde hem en stond even later in de kamer van den burgemeester, die vriendelijk opkeek en, toen de deur achter Botte dicht was, opstond en hem een stoel gaf.

„Zo, zo, m'n jonge vriend van gisternacht?

Hoe is 't met den patient?”

„Ik weet niet burgemeester. Ik zou er vandaag heen, maar nu las ik in de krant — —”

„Ja, ja,” brak de burgemeester hem af.

„Dat is een raar geval. En wou jij daar nu over komen praten?”

Botte aarzelde een ogenblik.

Toen boog hij zich voorover, alsof iemand anders dan de burgemeester hem zou kunnen horen, en fluisterend vertelde hij, wat hij op een nacht had meegemaakt, het gesprek tussen mijnheer Korff en Auke.

Alles vertelde hij, van 't allereerste begin af met Pieter, van hun ontmoeting met Auke op de tocht te paard en van Auke's herhaalde wraakpogingen.

Opmerkzaam luisterde de burgemeester.

„Wat je daar vertelt, is uiterst merkwaardig, jongen. Je moet weten, dat de meeste brandhaarden bij de kamer van mijnheer Korff zijn gevonden. Zou je denken . . . .?”

„Vast, burgemeester. In elk geval: óóm heeft het niet gedaan.”

„Ik zal 't onderzoeken. Je oom komt nu dadelijk vrij. Dien Auke zullen we eens aan de tand voelen. Wat jij daarvan vertelt, lijkt het me een gevaarlijk heerschap.

Maar mondje dicht, hoor!"
„Ja burgemeester. Vast, burgemeester”.

„Verzekering dekt de schade.”

Daaraan moest Botte telkens denken, toen hij de volgende dag van mijnheer Korff terugkwam.

Gisteravond was hij blij geweest.

Oom was voorlopig weer vrij. De zaak moest verder worden onderzocht.

Want nu de verzekering wist, dat de brand door iemand opzettelijk was aangestoken, wachtte ze eerst het onderzoek af, vóór ze de schade opnam.

„Ik wist het wel, oom,” huilde Botte haast.

„Ik wist wel, dat u het niet gedaan had.”

„Nee, m'n jongen allemáál wisten we het. God wist het ook.

„Maar omdat overal brandhaarden werden gevonden en de tijden voor ons zo slecht zijn, combineerde de burgemeester, wat niet onbegrijpelijk was. Hij ging alleen wat snel te werk, door mij direct vast te zetten.

„Maar jij bent een flinke vent, die van dóórtasten houdt. Dat was bij de brand zelf en dat was nu weer. Dank je wel, hoor.”

Botte was verlegen geworden onder die woorden.

„Ach, wat,” zei hij mompelend, „'t is niks as gewoon, als m'n plicht.”

„God heeft oom's bidden en ons bidden verhoord,” zei tante bevend.

„Sa is 't,” bevestigde oom.

Met betraande ogen had Botte hem langs de nog rokende puinhopen van z'n plaats zien gaan en langs de verkoolde cadavers van z'n beesten.

Maar, o, de volgende middag, toen hij in 't ziekenhuis kwam.

Daar lag mijnheer Korff, alleen op een witte kamer, doodziek.

Voortdurend ijelde hij over z'n vader, z'n levenswerk, z'n vroegere leven.

En niemand begreep het. Niemand, die hem verpleegde, wist het.

Alleen Botte, die naast hem zat, die zich niet voelde als een jongen van de H.B.S., maar als een groot mens.

Hij hield mijnheer's Korff's warme hand in de zijne.

Hij wist, dat door deze verschrikkelijke ramp voor mijnheer Korff alles kapot was, alles voorbij, alles vergeefs.

Z'n levenswerk, z'n bewijs, dat hij iets presteren kon, dat hij aan z'n vader in Amerika zou kunnen voorleggen, was wèg.

Een schat aan studie en ijver en liefde was wèg.

Mijnheer Korff herkende Botte niet, maar als die z'n hand vasthield, was hij het rustigst.

„Verzekering dekt de schade,” dacht hij, toen hij op straat stond, buiten, op het ziekenhuisplein.

Een vliegtuig cirkelde boven de stad, ronkend van vreugde.

Mensen lachten en praatten.

De vogels in de ziekenhuistuin kwetterden. Het leven ging z'n gang, ging àltijd z'n gang.

Botte voelde zich zo verlaten met al z'n droefheid, zo ver van iedereen.

De vorige week was alles nog mooi, was alles nog goed en onbezorgd.

En nu?

Alles zwart en somber.

Langzaam liep hij de weg terug, naar de plaats, waar dokter met z'n auto wachtte.

Hij wou, dat hij thuis was, bij moeder, dan had hij dit alles nóóit geweten, dan was het nóóit gebeurd, dan . . . .

Als hij z'n pols niet gebroken had, had hij niet op mijnheer Korff's kamer geslapen, had mijnheer Korff Auke nooit zó betrapt.

Als, ja, als mijnheer Korff Auke in 't eerste begin niet een uitbrander had gegeven over Pieter.

Ja, maar, als Auke Pieter niet een schop had gegeven, dan was er nooit iets gebeurd.

Botte raakte verward in z'n eigen denken.

Hij werd er moe van.

Ja, maar . . . .

Ach, wat, hij mócht zo niet denken. „Je mag niet vragen en niet zeggen: als dit of dat niet gebeurd was. Dan stel je je boven God. Wat God doet, is welgedaan.” Zo zei moeder het.

Het was wel moeilijk, vond Botte; net als toen oom bad: de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd.

Dat zei moeder óók altijd, als ze met Botte praatte over vader en hij vroeg, waarom God vader nou al, zó vroeg had moeten wegnemen.

Ja, het moèst. Hij wist het allemaal wel. Maar om stíl te zijn, dát was zo moeilijk.

Nu weer mijnheer Korff.

Zoveel idealen had die gehad, zó hard gewerkt en wat nu?

Verbrand, alles voor niks, alles vergeefs.

Botte hield met moeite z'n tranen terug, als hij dacht aan mijnheer Korff, hoe ziek, hoe doodziek en koortsig die daar lag, ijlend en wild zich wendend.

In de auto, terug, zei hij niets, zat maar stil voor zich uit te staren.

En dokter vròeg niets; hij begreep.

Hij begreep, dat alle gebeurtenissen van de laatste dagen hem hard geschokt hadden. En hij besloot in stilte te maken, dat Botte weer terug ging naar huis. Dan was hij in een andere omgeving en zou hij misschien het vlugst vergeten.

Dat was een merkwaardige thuiskomst.

Veel vroeger dan moeder en Botte en dokter Pijl en Frans en zoveel anderen gedacht hadden.

Botte had afscheid genomen van oom en tante en de jongens.

Auke zat in arrest.

Hij bekende niets, was brutaal tegen iedereen, probeerde de schuld op anderen te gooien. Maar dat bij hem thuis een stuk lap werd gevonden van 't zelfde goed als de met petroleum gedrenkte vodden, die Zijlstra vond na de brand en ook, dat hij geen alibi kon opgeven, waar hij de nacht van de brand geweest was, werd al als heel erg bezwarend aangevoerd.

„Díe heeft het gedaan,” beweerde Botte pertinent. „Die draait de kast in.”

„Stil, jongen,” had oom gezegd. „Zolang je niets zéker weet, màg je niet oordelen”.

„Nou, maar ík wel,” had Botte gemopperd. „Die smeerkees.”

En nu was hij thuis, bij moeder.

Maar hij was onrustig, heel onrustig.

Elke avond keek hij in de krant, of er nog iets nieuws in stond over Auke, òf . . . maar dàt zei hij niet.

Heimelijk zocht hij iets over mijnheer Korff. Je kon immers nooit weten!

Angstig vlogen z'n ogen langs de advertenties met de smalle, zwarte randen.

En elke avond opnieuw slaakte hij een zucht van verlichting.

Want hij hóorde niets van z'n vriend.

Oom zou wel iets weten. Maar die kon natuurlijk niet schrijven; die had wel andere dingen, om aan te denken.

En de dokter had het natuurlijk óók te druk.

Maar weet je wat: hij zou zèlf eens naar 't ziekenhuis schrijven en vragen hoe 't ging.

Hij praatte er met moeder over, wat ze ervan dacht. Die vond het best.

Die vond alles best, wat Botte maar rustiger zou kunnen maken.

Bezorgd had ze hem thuis ontvangen. En bezorgd had ze geluisterd naar z'n eindeloze verwarde, opgewonden verhalen.

Dokter Pijl had Botte op een morgen onderzocht en gezegd: „Zo gezond als een vis, als een vis, mevrouw. Hij is er bovenop. Slaap en spek en de lucht hebben wonderen gedaan. Maar door die brandgeschiedenis zijn z'n zenuwen wat overstuur. Rustig laten begaan. Dat komt vanzelf weer in orde.”

Zó was Frans' vader weggegaan, en moeder was wel veel rustiger geworden.

Ze moest toegeven: Botte zag er flink en sterk uit; hij at goed.

Maar hij was zo afwezig, zo teruggetrokken.

Hij leefde maar in zorg over mijnheer Korff, over z'n vriend, die alles, alles verloren had.

Z'n vriend, die nu ziek lag en waarvan hij niets hoorde.

Bezorgd zag moeder, hoe Botte 's avonds de krant

greep, de advertenties langslas en keek onder „Gemengd nieuws”.

En nu zou hij dan schrijven.

Mòeder zou schrijven naar oom Karel, of die ook wist, of de vader van mijnheer Korff al op de hoogte was en het New-Yorkse reclame-bureau, waar meneer Korff zou gaan werken.

Net toen ze zouden beginnen, kwam de krant.

Botte kon ze tòch niet laten liggen.

Hij neusde eerst in „Gemengd Nieuws”.

„Moeder,” riep hij toen opeens opgewonden, „moeder, luister es.”

En zenuwachtig las hij voor:

DE BOERDERIJ-BRAND TE A.

Men meldt ons: Omtrent de oorzaak van de boerderij-brand te A., enige weken geleden, heeft men thans zekerheid.

Onze lezers zullen zich nog herinneren, dat op meerdere plaatsen brandhaarden waren aangetroffen. Als verdacht van brandstichting werd in de aanvang gearresteerd de eigenaar van de plaats, de veehouder S., doch later weer op vrije voeten gesteld.

Op aanwijzing van een bij de brand betrokkene werd later in hechtenis genomen een vroegere arbeider van S., die wegens wangedrag indertijd was ontslagen.

Verdachte, die aanvankelijk ontkende iets met de brand uitstaande te hebben, heeft, naar wij thans vernemen, een volledige bekentenis afgelegd.

Hij is gevankelijk naar de strafgevangenis te Groningen overgebracht.

Wraak schijnt hier het motief te zijn geweest.

Een de vorige avond woedend onweer deed vermoeden, dat blikseminslag de oorzaak was geweest, of hooi-broei, hetgeen de vermoedens niet direct naar opzet deed uitgaan.

Omtrent den reeds eerder genoemden heer K. vernemen wij, dat deze nog steeds verpleegd wordt en in zorgwekkende toestand verkeert."

Botte was onder 't lezen beurtelings rood en bleek geworden.

„Fijn — goed zo, die schoelje," had hij geroepen, toen hij van Auke's gevangenneming las.

Maar hij was verslagen bij de laatste regels.

„In zorgwekkende toestand." herhaalde hij toonloos.
„In zorgwekkende toestand."

„Kom," troostte moeder, „misschien — wie weet — valt het nog mee — dat bericht is natuurlijk al weer een paar dagen oud. En een krant maakt het altijd erger dan 't is."

Maar Botte liet zich niet troosten.

„In zorgwekkende toestand", herhaalde hij nog eens.

En toen — en toen boog hij plotseling z'n ruig jongenshoofd in moeders schoot en snikte z'n verdriet uit om z'n groten vriend.

Kalmerend streek moeder over z'n haar en z'n schouder, suste hem.

Langzaam bedaarde z'n schokkend snikken. Maar toen hij weer opstond en z'n moeder aankeek, barstte hij plotseling fèl los:

„Waarom nou? Waarom moet mijnheer Korff, die toch den Heere Jezus liefheeft, van alles missen? Is dat nou liefde moeder? Toe, zeg es, is dat nou liefde?"

Hartstochtelijk vroeg hij het.

Moeder zweeg. Ze voelde: nu moest ze daar geen antwoord op geven.

Eerst moest Botte weer kalm zijn.

„Nou, moeder?”

„Als je rustig bent, jongen, dan zal ik daar op antwoorden. Laten we nu naar 't ziekenhuis schrijven en naar oom Karel.”

Beiden bogen zich, onder de kleine lamp, over het papier.

En even later krasten hun pennen regelmatig; ieder een brief over één man, Botte's vriend.

„Je moet niet vragen, Botte: waarom?

Waarom moest mijnheer Korff alles missen en waarom oom z'n hele plaats?

Je moet danken voor wat de Heere liet behouden, ons allemaal liet behouden.

We hebben niets verdiend en alles verbeurd.

We hebben nergens en nergens recht op.

Recht zou zijn, als de Heere ons, terwille van onze zonden, allemaal verloren had doen gaan.

Maar in Zijn grote liefde en eindeloze barmhartigheid gaf Hij Zijn Zoon Jezus Christus om te redden, die in Hem geloofden.

En ondanks onze zonden zegent Hij ons met werk, met voedsel, met gezondheid, met een heerlijk veilig huis.

Dat is geen recht, dat is genade.

Zie je, m'n jongen, als je zó de dingen bekijkt, dan vraag je niet: waarom? Maar dan dank je God. Dat deed je vader ook. Dat deed oom óók, toen z'n plaats platgebrand tegen de grond lag. Dat zal mijnheer Korff, als God hem beter laat worden, óók doen.

Wat zou ik moeten, zonder vader, als ik niet zó over de dingen dacht?”

Zo had moeder de volgende dag met Botte gesproken.

En daaraan had hij gedacht, toen de brief uit 't ziekenhuis kwam, dat mijnheer Korff niet vooruitging.

Dat hij lichamelijk hersteld was, maar dat hij in de war bleef, dat z'n hersens niet regelmatig werkten en dat hij niet meer geordend denken kon.

Met tranen in de ogen had Botte gelezen. Dàt was erg. Dat was héél erg.

Nu ging mijnheer Korff, schreef de directrice, naar een inrichting voor geesteszieken.

„Moeder,” zei hij, „lees u zelf maar. Het is zo erg.”

En moeder las en legde de brief peinzend neer op tafel en keek naar buiten.

De grote bomen in de tuin bewogen.

De wind, de warme zomerwind, woei de geuren naar binnen.

Buiten leek alles even blij en zonnig en uitbundig.

En in Botte's hart was het donker.

Hij dacht aan wat moeder gezegd had, maar het was zo moeilijk, zo héél erg moeilijk.

„Kon ik er maar eens heen, hem zien, alléén maar zien. Ik hield zóveel van hem.”

Botte had weer moeite, z'n tranen in te houden.

„Als dat kon,” zei moeder bedachtzaam. „Maar je hebt er niets aan, jongen. Hij herkent je stellig niet. Misschien later, als hij er wat langer is, dat het dan beter wordt. En we kunnen er om bidden. We mògen er ook om bidden. Om alles mogen we bidden; dàt weet je.”

Er was een brief gekomen van oom Karel.

Botte kwam net thuis van Frans, warm en bezweet, toen de post hem bracht.

Zelf had hij hem bij 't tuinhek aangenomen.

„Gauw, moeder, maak open,” drong hij aan.

„Wachten”, zei moeder rustig. „Eerst ga je je wassen en goed je afdrogen. Je bent veel te warm.”

Botte gehoorzaamde onwillig.

„Hè, dat gezanik altijd,” bromde hij bij de wasbak, „ik ben toch geen papkind; ik ben toch weer helemaal goed.”

Maar toch deed hij wat moeder gezegd had en kwam even later opgefrist in de kamer terug.

Moeder had de brief juist uit.

„Wat schrijft oom Karel, moeder?” vroeg hij nieuwsgierig.

„Luister — ja, ga daar maar even zitten — nou, oom Karel schrijft dit: hij heeft naar Amerika geschreven, over alles, over mijnheer Korff z'n leven, over z'n succes, over z'n boek en z'n bedoeling, om onverwacht als verrassing naar Amerika te reizen, en toen van de brand, die z'n hele werk met één slag vernietigde, die hem z'n verstand benam, en óók, dat hij nu in een inrichting is, en dat het de grote vraag is, of hij óóit weer herstellen zal.

En toen is er een brief teruggekomen, een hele treurige brief van een gebroken, berouwvollen ouden vader, die nu — wel láát, maar we hopen, nog niet tেলাat — het verkeerde heeft ingezien van de verhouding tussen hem en z'n zoon; een verhouding, die van 't allereerste begin af zonde was, grote zonde voor God, omdat hun harten zich verhardden. Ook zonde tegen henzelf: m'nheer Korff tegen z'n vader, omdat hij geen gehoorzaamheid betoonde en zich met een boos hart van hem losmaakte.

En z'n vader deed niet zo verstandig, door mijnheer Korff kortaf te weigeren in het vak te gaan, dat z'n liefde had.

O, het is zo jammer allemaal.

En je hebt gezien: in alles wat mensen doen en bouwen en willen, blaast God; en uit is 't.

Mijnheer Korff's vader heeft zo'n verdriet erover, dat hij naar Holland komt, dat hij zelf naar Holland komt, om zijn zoon op te zoeken en om alles te weten."

Moeder zweeg.

Botte zweeg óók.

Hij moest weer denken aan dat ene zinnetje: „Verzekering dekt de schade."

Zo vaak dacht hij daar aan.

Ja, oom had geld gekregen, om z'n plaats op te bouwen, om nieuwe meubels te kopen, om nieuwe beesten aan te schaffen. Maar de allergrootste schade was niet verzekerd geweest: een levenswerk, opgebouwd in liefde en ijver, en nu onherstelbaar vernietigd.

Verzekering dekte de schade, behalve de grootste, de allergrootste.

„Wat denkt U, dokter, 't is nu al zo lang geleden en Botte is er nog altijd mee bezig. Z'n schoolwerk lijdt er beslist onder. Z'n vriendschap met den heer Korff schijnt wel heel diep te zijn geweest. Hij wil hem met alle geweld opzoeken.

Zou 't kwaad kunnen?"

Dat vroeg moeder aan Frans' vader, toen Botte al weer een paar weken op school was, lichamelijk gezond en stevig, maar altijd tobkend over z'n vriend, z'n vriend, dien hij na de brand niet meer gezien had en dien hij in een gesticht wist, opgesloten, met een verwarde geest.

„Nee, dat kan geen kwaad. Misschien is 't zelfs wel

goed, maakt het hem rustig. Ik denk wel niet, dat de man hem zal herkennen, maar in elk geval heeft Botte gezien, waar hij is en hoe hij verzorgd wordt. Botte is nog jong, maar dit heeft hem — van zó dichtbij meegemaakt en gezien — natuurlijk erg aangepakt. Ik zou zeggen: laat hem maar gaan, maar gaat ù mee. Dat is voor àlle dingen beter.”

Toen moeder die avond naar bed ging, boog ze zich nog even over haar slapenden jongen: „mijn Botte, met z'n groot, warm hart,” fluisterde ze.

Zacht sloot ze de deur van zijn kamer.

HOOFDSTUK VI.

*Botte bezoekt zijn vriend.
De Amerikaanse Vader.
Mijnkeer Korff wordt beter.*

„Je mag.” had moeder gezegd.

„Je mag,” had dokter ook gezegd.

„Je mag,” Het zong in Botte's hoofd.

Hij was het ene ogenblik stil, het andere druk en opgewonden.

Hij kon zitten staren in de tuin, met niets-ziende ogen, denkend, gissend: „hoe zal ik hem vinden?”

En dan weer aan moeder vragen, of ze dacht, dat hij hem herkennen zou.

Maar die hoop wakkerde moeder niet bij hem aan.

„Ik wéét natuurlijk niets, maar ik denk van niet. Mijnheer Korff heeft door de brand, door het plotse-linge besef, dat al z'n werk reddeloos verloren was, zó'n geduchte klap gehad, dat z'n hele herinnerings-vermogen weg is. En of hij nu jou herkennen zal, ik vrees ervoor, m'n jongen.”

Maar in Botte's hart, heel diep, leefde toch de stille hoop, dat m'nheer Korff zien zou, wie hij was.

Samen met moeder zou hij gaan.

Wat kon hij mijnheer Korff geven?

Iets van hemzelf. Nou ja, niet iets, dat hij nú al had, een jongensboek of zo.

Maar iets, dat hij tòch krijgen zou, iets van vader, iets móóis.

Hij raadpleegde moeder de avond te voren. Die dacht na.

„Dat stuk slangenleer?” weifelde ze.

Maar dat verwierp Botte. „Wat heeft-ie dáár nou an?”

Van een slang, die vader geschoten heeft. Da's nou voor òns wel aardig, omdat er een herinnering an is, maar voor een vreemde is 't een dood, saai stuk leer, lelijk ook nog."

„Je hebt gelijk," betuigde moeder.

„Maar wat dan?"

„Die kris van den radjah?"

„Niks an," kwam Botte weer. „We weten niet, of-tie Indische wapens spaart — ik denk van niet — en aan één zo'n kris heeft-ie niks."

„Maar wat dan?" Moeder zei het min of meer wanhopig.

Botte dacht nog es na.

„Ik weet et," riep hij opeens. „Moeder, ik weet et. Dat ivoren boekenrekje. Dat rode."

„Bedoel je met dat ingelegde zilver?"

„Ja, dàt," kwam Botte beslist.

„Jongen, dat is wel een heel kostbaar stuk. Het is van jou. Maar wil je dat wel missen?"

„Natuurlijk, anders had ik et niet gezegd.

Daar heeft-ie wat an, as-tie beter is. Daar kunnen z'n eigen boeken in staan, op tafel. Vindt u 't niet goed?"

„Ik vind het best, als jij dat voor je vriend overhebt."

Botte haalde het zelf van boven. Vóór hij 't inpakte, bekeek hij het samen nog eens met moeder.

„Mooi, hè?"

„'t Is een prachtstuk," betuigde moeder.

„Wat dunkt u? Zou m'nheer d'r blij mee zijn?"

„Lieve jongen, als hij er iets van begrijpt, wèl. Maar ik ben zo bang, dat et je tegenvalt. Ik ben zo bang ook, dat mijnheer Korff je helemaal niet herkent."

„Och moeder . . .” Hij weifelde even. „Ja, dan, dan . . . maar dan heb ik hem toch gezien,” hield hij zich groot.

„Dát is zo”.

En nu was hij er.

In één kamer met mijnheer Korff.

Een gewone kamer was het, een beetje erg kaal gemeubeld alleen, met een tafel tegen de witte muur en een stoel en een bed.

„Mag m'n jongen er alleen bij?” had moeder aan de zuster gevraagd. „Kan het geen kwaad?”

„Neen, mevrouw, volstrekt niet, meneer is meestal zo rustig. De laatste dagen vooral weer.”

En zo bleef moeder bij de zuster in de conversatiekamer en was Botte bij zijn vriend.

Zuster had hem gebracht.

„Meneer Korff, hier is bezoek voor u,” had ze gezegd en hem bij de hand genomen.

Maar hij had niets begrepen. Wezenloos had hij vóór zich staan kijken, z'n hand niet uitgestoken en in die van Botte gelegd. Even had hij vreemd en vaag gelachen.

„Blijf maar even bij hem — ik kom zo wel weer terug — praat maar wat tegen hem — noem je naam maar eens een paar keer.”

De zuster was weggegaan.

En Botte bleef alleen achter, niet helemaal gerust, en onwennig.

Maar mijnheer Korff deed niet vreemd.

Hij stond roerloos voor het hoge, gesloten raam, starend, starend.

Toen vatte Botte opeens moed.

Eerst had hij gedacht: ik wou, dat ik wèg was, eruit, eruit.

Maar toen hij weer keek naar z'n vriend en bedacht hoe van 't zomer alles anders was, hoe deze zielige, doffe man sterk was geweest en vrolijk en had gelachen en met hem gepraat, gepraat over z'n leven, over z'n werk, hoe ze samen een rit te paard hadden gemaakt, toen schoten de hete tranen naar z'n ogen.

En toen vatte hij moed. Hij moest wat zeggen. Waarvoor kwam hij anders?

Hij liep naar 't raam, pakte een van mijnheer Korff's handen en zei dringend:

„Mijnheer Korff, ik ben het, Botte Spoelstra. U weet wel, Botte. U kent me toch wel!”

Hij ging nu vlak voor mijnheer Korff's gezicht staan en zei nòg eens: „m'nheer Korff, ik bèn het, Botte.”

Maar mijnheer Korff gaf geen teken van herkenning. Niet één.

Verdrietig keerde Botte zich af. Tranen stonden in z'n ogen.

Wat was dit vreselijk. Wat was dit ontzettend.

Het was mijnheer Korff, zoals hij hem kende, alleen wat magerder, en het was hem nièt.

Botte voelde zich warm worden en draaierig. Moeder had tòch gelijk gehad: zijn vriend herkende hem niet, zou hem misschien nóóit meer herkennen.

De zuster kwam binnen. Ze sloot de deur achter zich en zag Botte zitten, mistroostig.

„Hij kent me niet meer,” zei hij trillend.

Hij zou zich anders voor een vreemde geschaamd hebben, om z'n verdriet en z'n tranen te tonen.

Maar hier, in deze omgeving en bij deze zuster, die het tòch wel merkte, gaf hij er zich vrij aan over.

„Niet?”

Botte schudde van: nee.

„Ga dan nu maar mee. Later misschien es. Als je nog es komt, wie weet, is 't dan beter. Weet je wat, ik zal je schrijven, als er verandering komt. Afgesproken?”

Botte knikte dankbaar.

„Geef je vriend nu nog maar een hand.”

Botte liep weer even terug naar 't raam en schudde mijnheer Korff's rechterhand.

Even keek die naar hem.

Hij streek met z'n andere hand langs z'n voorhoofd, over z'n ogen, mompelde iets onverstaanbaars.

Een ogenblik leek het, of hij iets zocht.

Maar toen kregen z'n ogen weer dezelfde starende uitdrukking.

„Hij was op weg,” zei de zuster, toen ze over de gang liepen.

„Dat heeft hij vaker de laatste tijd.”

Beneden wachtte moeder.

Aan Botte's gezicht zag ze wel, dat hij teleurgesteld was.

Het zo zorgvuldig ingepakte boekenrekje droeg hij onuitgepakt onder z'n arm.

„k Heb 't niet eens geprobeerd,” zei hij verdrietig.

„Later,” troostte de zuster. „Het wordt beter. Vroeger, vroeger was mijnheer wild.”

En zuster vertelde, hoe mijnheer Korff in 't begin maar onophoudelijk voor zich heen zat te mompelen, om dan opeens naar 't raam te vliegen, terug te wijken, opnieuw te beginnen, tot hij doodmoe weer op z'n stoel viel.

Moeder vertelde aan de zuster toen van de brand, van mijnheer Korff's pogen, om z'n werk uit het brandende huis te redden.

„Maar hij is véél rustiger. En de dokter heeft alle hoop, dat het weer goed komt. Nee, dat zijn geen praatjes, ècht waar.

Ik heb Botte beloofd, te zullen schrijven, als 't opknapt. Nièt, Botte?”

En zo vertrokken ze weer, moeder en Botte, maar met de hoop in hun harten, dat God genezing zou geven.

Er was een brief gekomen uit Rotterdam.

Een brief in een hotel-enveloppe.

En achterop stond: afz. G. H. J. Korff.

Botte haalde hem uit de bus en bracht hem binnen.

Hij wist: dát was een brief van mijnheer Korff's vader.

Moeder las hem, langzaam, en vouwde hem toen weer rustig dicht.

„Mijnheer Korff komt Zaterdag hier, Botte. Zaterdagmiddag.”

„Wat komt-ie doen?” Botte vroeg het tamelijk vijandig.

Hij moest niks hebben van den vader van z'n zieken vriend. Helemaal niks.

Tenslotte was diè de schuld van alles.

„Hij komt es praten en eens kennismaken, met jou en met mij.”

„O,” zei Botte stug.

„Wat is er. Niet naar je zin?”

„Voor mijn part blijft-ie er.”

„Foei, Botte, wees stil. Het past jòu, een jongen, die nog op school is, allerminst, om zo over een oudere te spreken.”

„Nou ja, wat deed-ie zo raar tegen mijnheer Korff! Hij is nooit vriendelijk geweest. Altijd onaardig.”

„Dat geeft jòu nog niet het recht, zo onbeleefd over hem te spreken. Je weet best, wat een treurige brief de oude mijnheer Korff aan oom Karel heeft geschreven, hoe gebroken hij was, toen hij alles hoorde.”

Botte luisterde onwillig.

Alles goed en wel, vond hij, maar dat had die vader maar es eerder moeten bedenken.

Nou was et te laat.

Nou kwam ie een zoon opzoeken, die ziek was en die hem misschien niet eens meer herkende.

Nee, hij was niet van plan, zich van z'n vriendelijkste kant te laten zien Zaterdag.

Dat stond bij hem vast.

Zo'n vader kon je cadeau krijgen.

Toch was het een heel andere Botte, die die Zaterdagmiddag de zijkamer binnenschoof.

Hij had over moeders woorden nog es nagedacht en ook bedacht, dat hij zelf geen haar beter was.

't Maakte voor den Heere Jezus niets uit, of je nu onaardig was geweest tegen je zoon, zoals de vader van mijnheer Korff, òf dat je trots was en miserabel hoogmoedig, zoals hijzèlf.

„Eerst de balk uit je eigen oog halen, jongen, en dàn de splinter uit dat van een ander.”

Moeder zei het meer dan eens.

Mijnheer Korff, groot en slank, in een licht pak, en met een hoornen bril, was een echte Amerikaan.

Z'n stem was ook Amerikaans.

Vlug rees hij op uit z'n diepe stoel, toen Botte binnenkwam.

Gul stak hij hem z'n hand toe.

„So, that's Botte! Well, hoe maak je 't?”

Botte mompelde verlegen wat terug, ging zitten naast moeder.

Hij keek mijnheer Korff eens aan.

Zijn m'nheer Korff leek op z'n vader.

Ook zo lang en zo sportief.

„Een aardige vent zo,” vond Botte.

Hoewel hij z'n vijandige gedachten niet helemáál verloren had, kon hij toch gewoon met hem praten.

„Ik heb veel van jou gehoord, Botte.

„Well, jij bent een flinke boy. Ik heb jou veel te danken.”

Botte gaf geen antwoord.

Wat moest je op zoiets nou zeggen?

Maar moeder kwam hem te hulp.

„Botte deed wat ieder ander zou gedaan hebben, niet, jongen? En vooral waar het z'n groten vriend betref.”

„So, so.”

Mijnheer Korff wist blijkbaar niets anders te zeggen.

Botte kon z'n gezicht niet zien.

Als hij het gekund had, zou hij bemerkt hebben, dat tranen in z'n ogen stonden en dat z'n mond beefde.

Een tijdlang was het stil.

Moeder keek naar het plafond, alsof ze daar iets wonder-moois zag.

En mijnheer Korff hield z'n hoofd gebogen.

Botte dacht aan z'n vriend in z'n kamer alleen.

Alléén! Alléén!

Het hamerde in z'n hoofd.

„Verzekering dekt de schade.”

Waarom dacht hij daar toch telkens aan?

Waarom moest hij daar telkens aan denken?

Hij kòn het niet loslaten.

De zachte, vreemde stem van mijnheer Korff verbrak de stilte:

„Wat kan een mens, een gróót mens zich toch verschrikkelijk vergissen.”

Hij zuchtte diep.

Een tijdlang was het stil.

Botte draaide op z'n stoel.

„Wees stil,” had hij willen roepen.

„Wees toch stii. Ik kan niet tegen die beklemming.”

Maar hij deed niks. Hij luisterde.

„Alles vernield, al m'n geluk, niets meer goed te maken, en dan . . . door m'n eigen schuld.”

Weer was het stil.

„Wat kan een mens zich verschrikkelijk vergissen,” herhaalde hij nog eens.

Het was of hij vergat, dat er nog anderen in de kamer waren, vreemden, een jongen.

Onrustig stond hij op, liep naar de tuindeuren. „Maar God vergist zich nóóit, nóóit,” zei moeder plotseling met nadruk.

„Hij hééft zich óók niet vergist, in geen van deze dingen.”

De man bij het raam bewoog zich niet.

„Mijnheer Korff,” zei moeder, „door dit alles heeft God U weer teruggebracht bij Uw zoon. Hij had naar U willen komen, maar God vond het beter andersom. En” — moeder zei het met een lichte stem — „de dokter heeft alle hoop, dat Uw zoon binnenkort weer gezond ontslagen kan worden. Het gaat nog langzaam, maar het gaat zéker. En als hij helemaal beter is, neemt u hem mee, en gaat u sámen naar Amerika terug.”

Nòg antwoordde mijnheer Korff niet.

● „U gelóóft toch aan God, mijnheer Korff?” vroeg moeder dringend.

Hij keerde zich weg van het raam en liep terug naar z'n stoel.

„Ja,” zei hij beslist, „ik geloof in Hem, ik heb het altijd gedaan, maar nu ik hier was, werd ik weer zo sterk aan alles herinnerd en twijfelde ik weer zo sterk aan mezelf. Maar ú heeft me weer in de goede richting gedreven.”

Botte had verlegen naar dit gesprek geluisterd en hij voelde zich opgelucht, toen moeder de Franse schemerlamp met de grote, fleurige gebloemde kap aandeed en over iets anders begon.

En mijnheer Korff praatte nu ook weer opgewekt; herhaaldelijk gooide hij er een Amerikaanse uitdrukking doorheen. Op moeders uitnodiging, of hij bleef eten, ging hij graag in.

En aan tafel vroeg hij wat Botte worden wilde.
„Officier,” zei Botte, „net als vader.”

Mijnheer Korff's ogen zochten vaders portret boven het dressoir.

„That's beautiful,” antwoordde hij.

„Er zal wel niets van komen,” begon moeder,
„Botte behoort niet tot de sterksten. En de keuring is streng. Ik denk nièt, dat hij toegelaten zal worden.”

„Dan” — mijnheer Korff wachtte even — „dàn, als Botte zin heeft en goed z'n eindexamen haalt en niet slecht is in tekenen, zou ik hem best kunnen gebruiken.

Voor een flinken kerel, die fut heeft en die moed bezit, is altijd plaats.

Wat denk je, Botte, stèl, dat je afgekeurd wordt voor de dienst, zou je dan lust hebben, op mijn bureau te komen, in New-York? Er zit voor den vriend van m'n zoon ook toekomst in; dàt beloof ik je.”

Botte had een vuurrode kleur gekregen. Hij wist niet direct, wàt te antwoorden op mijnheer Korff's voorstel.

Het overviel hem.

Hij keek moeder eens aan.

Die lachte hem veilig toe.

Opeens ontschoot hem — vóór hij nog een rechtstreeks antwoord had gegeven — „maar moeder, ik kan moeder toch niet alleen laten, hélemaal alleen?”

't Was even stil.

Mijnheer Korff knipoogde naar Botte's moeder en lachte gul.

„Well, that's nothing, dà's toch geen bezwaar. De boten zijn groot genoeg en New-York is groot genoeg. Jouw moeder kan er nog best bij.

„Well, old fellow, je neemt je moeder mee en je

verdient voor haar het brood. Lijkt dat niet goed?"

Moeder lachte nu ook.

Ja, als dat kon, nou, dan graag, tenminste, als-tie afgekeurd werd, maar daar was veel kans op.

En hier in Holland lagen de baantjes ook niet voor 't opscheppen.

Daar hoorde je genoeg over.

„Maar wat vindt moeder ervan?"

Mijnheer Korff keerde zich naar moeder.

„Ik vind 't — als u het meent — een prachtig plan.

Er is niets wat ons hier bindt; familie hebben we niet, behalve verre en waar Botte is, wil moeder zijn, en andersom. Wat zeg jij, jongen?"

„Natúúrlijk meen ik het. Dit houden we — als God ons gezondheid en arbeid laat —" z'n stem trilde verdacht — „dan voor afgesproken. Als Botte voor de dienst wordt afgekeurd, en hij is goed door z'n eind-examen gekomen, dan komt hij met u over naar New-York en dan is z'n kostje gekocht.

„Ik ben zielsblij," zei hij na een kleine pauze, „dat ik aan u beiden iets terug mag doen voor wat u aan mij gedaan hebt . . . en aan m'n zoon", voegde hij er zacht aan toe.

Zwijgend aten ze verder.

Maar toen mijnheer Korff 's avonds afscheid nam, wist Botte voorgoed, dat z'n oordeel over mijnheer Korff's vader gewijzigd moest worden.

Hij wist zelfs, dat diè óók z'n vriend zou kunnen worden.

Aan hem zou 't tenminste niet liggen.

„De dokter heeft alle hoop, dat uw zoon binnenkort weer gezond ontslagen kan worden."

Zó had Botte's moeder gesproken tegen den ouden mijnheer Korff.

Die hoop was uitgekomen.

Langzaam was het gegaan, o, zo langzaam. Maar er was verbetering ingetreden, telkens groter.

De buien van 't opvliegen naar 't raam waren opgehouden; mijnheer Korff kreeg weer belangstelling voor de dingen om hem heen.

En op een dag, dat hij héél goed was, had de dokter zijn vader bij hem gelaten.

Voor 't eerst!

Het was niet eerder toegestaan, omdat de dokter niet wist wat er dan van worden zou.

Niemand wist, wat er tussen die twee mannen, in de kleine kamer, gebeurd was. Maar blij, blij, dat mijnheer Korff's vader had gekeken.

En na een paar weken had mijnheer Korff de inrichting verlaten.

Hij was nog heel zwak in z'n hoofd en direct moe, als hij even moest nadenken. Maar daarom ging hij eerst met zijn vader nog een maand naar Beieren, naar de gezonde Beierse Alpen, om berglucht te drinken, om verandering van omgeving te hebben.

Dan zouden ze terugkomen en ook Botte en z'n moeder opzoeken.

Botte was opgetogen.

„Nou is 't tòch niet voor niks geweest, moeder, dat we dat boekenrekje hebben uitgezocht. Nou geef ik et mijnheer Korff, als-tie hier komt. Stel u voor, moeder, als u en ik over een paar jaar es naar Amerika gingen, helemaal naar New-York.

Daar komt mijnheer Korff ook te wonen. Want daar krijgt-ie werk. Wist u dat, moeder?”

Moeder wist het niet.

Maar ze lachte maar. Ze was gelukkig. Botte was helemaal de oude. Hij kon weer blij zijn en vrolijk. Z'n somberheid was verdwenen, sinds mijnheer Korff niet meer ziek was.

Er zat weer toekomstmuziek in z'n hart.

Die zomer — hoe vol vreemde en jammerlijke gebeurtenissen ook — had hem weer hélemaal opgeknapt.

Hij klaagde niet meer over rugpijn en hoofdpijn en moeheid.

Hij rustte niet meer tussen de schooluren.

Hij werkte hard, maar was gezond.

„Wàt heb ik u gezegd?” vroeg Frans' vader tevreden, toen hij Botte voor 't laatst onderzocht en hem volkomen genezen verklaarde.

„Wat heb ik u gezegd? Als een wolk krijgt u hem terug. Dàt heb ik gezegd!”

„Met Gods hulp, ja, is het gelukt,” had mevrouw Spoelstra zacht geantwoord.

De dokter had even verlegen staan kijken.

„Nou ja, natúúrlijk. Dat spreekt,” had hij toen haastig gezegd.

Maar Botte's moeder wist, dat het voor z'n hart nièt zo vanzelf sprak.

En net als de vorige keer, toen hij Botte de wei instuurde, bad ze ook nú weer voor den vriend, die zo'n hart van goud had, maar die God en den Heere Jezus niet kende en die daarom àrm was.

Ze boog ook elke avond haar hoofd en haar knieën en dankte, dat ze haar jongen weer sterk en gezond had terugontvangen.

Soms — als Botte allang naar boven was en sliep — kon ze nog uren alleen zitten in de stille studeerkamer. Dan dacht ze over haar leven, dat zo vroeg al moeilijk was geworden, maar dat toch ook rijk was gebleven,

omdat ze een lieven jongen had en omdat God het haar nooit aan iets liet ontbreken.

Dan stond de stilte, de grote stilte van de avond om haar heen.

Dan bescheen het zachte licht van de leeslamp haar handen en haar haar. Dan dacht ze na . . . .

Wàt, dat wist niemand.

Niemand. Ook Botte, zèlfs Botte niet.

Alléén God wist het, die een rechter is der weduwen en een vader der wezen.

Diè kende haar en Diè zorgde voor haar.

Het regende miezerig, toen Botte met z'n moeder wachtte op de komst van mijnheer Korff en z'n vader. Het was weer Zaterdagmiddag.

Botte stond voor 't raam en keek uit over de glimmende asphaltweg.

Het regende over de tuin, over de daken van de huizen aan de overkant, in de goot. Hoor, je kon het duidelijk horen. En het regende in de plassen op het fietspad.

Troosteloos weer, om iemand, die je zó'n tijd niet gezien had en waar je zó naar verlangde, te ontvangen.

Om drie uur zouden ze er zijn.

En nu wàs 't zo laat.

Elk ogenblik kon de grote donkere Packard, die mijnheer Korff's vader zolang gekocht had, de hoek omdraaien.

Botte keek en wachtte ongeduldig.

Hoor! Hoor! Een zware claxonstoot. Nòg een.

Daar was-tie. Langzaam schoof de lange wagen de hoek om, hield precies voor de deur stil.

Met één sprong was Botte de kamer uit, in de gang, de kleine voortuin door.

En . . . . hij schaamde zich later wel een beetje, dat iedereen het had kunnen zien . . . . maar één ogenblik later stortte hij in de armen van mijnheer Korff.

„Zenuwen, enkel zenuwen,” zei diens vader zacht tegen moeder. „Laat hem maar even. M'n zoon kan 't wel hebben.”

Die was ook ontroerd. Hij hield van Botte. Hij had aan Botte's doortastend optreden in die vreselijke brandnacht z'n leven te danken.

Hij streelde den snikkenden jongen voorzichtig over z'n schouder, troonde hem mee in huis.

Daar lachte Botte alweer door z'n tranen heen.

„Ik was zo blij. Ik kon 't niet helpen,” zei hij verlegen.

„Ik ben ook zo blij, m'n jongen, dat ik jou weer zie. M'n grote vriend van deze zomer. Kerel, wat zie jij d'r patent uit!”

Toen moest mijnheer Korff eerst kennismaken met moeder.

„Ik heb al zóveel van u gehoord,” lachte die. „Botte was en is altijd vol over u, over z'n vriend. Ik ben blij, dat ik u nu ook eens ontmoeten mag.”

Botte haalde later in de kamer verruimd adem.

Gelukkig, m'nheer Korff was gewoon. Deed ook heel gewoon.

Hij praatte over oom Spoelstra, over hun tocht op paard, alleen niet over de brand.

En Botte vermeed ook, angstvallig, daar over te praten.

Mijnheer Korff had al gehoord van het plan van z'n vader.

„Nou, dàt is nog niet zo gek, wel? Kerel, wij allemaal in de Nieuwe Wereld, in de stad van

wolkenkrabbers. We zullen het goed hebben. Wat denk je?"

„Reuze, meneer, misschien word ik maar helemaal geen officier meer.”

Ze lachten allemaal.

„Dus trekt het je aan?" vroeg mijnheer Korff's vader.

„Ja, meneer, 't lijkt me prachtig. En dan zelf verdienen.”

„Nou, maar 't is afgesproken. Dan heeft m'n reis naar 't vaderland heel wat goede dingen opgeleverd: m'n eigen jongen terug, een flinke kracht voor m'n zaak en een nieuwe vriendin.”

Hij lachte gelukkig en keek van de een naar de ander. Toen schoof Botte plotseling de kamer uit.

Een ogenblik later kwam hij verlegen terug, onder z'n arm een pakje.

't Was 't boekenrekje, nog precies zo ingepakt, als toen hij 't mee terug moest nemen na z'n bezoek aan mijnheer Korff.

Hij zette het voor mijnheer Korff neer en zei kort: „Voor u.”

„Voor mij?" deed die verbaasd.

„Ja, een aandenken aan de vriendschap," hielp moeder.

Mijnheer Korff wikkelde het papier los en hield toen verrast het ivoren rekje in beide handen.

„Maar, kérel," zei hij met een kleur van blijdschap, „dat is een prachtstuk. En wou je mij dat heus geven?"

Botte knikte.

„Dànk je, dank je wel, hoor! Kijk eens, vader." En ook de oude heer Korff bewonderde het.

„Prachtig, schitterend mooi," prees die.

Botte, blij, dat z'n geschenk zo in de smaak viel, vertelde hoe vader het in z'n bezit gekregen had.

Van een inlander, die vader eens, op een expeditie, uit de klauwen van een tijger gered had, door het beest neer te schieten.

Uit dankbaarheid had de inlander dit mooie stukje werk gemaakt.

„Dus er zit voor jou nog een herinnering aan. Wil je 't dan eigenlijk wel missen?”

„Natuurlijk, juist,” zei Botte beslist.

„Wacht jij nou even. Dan heb ik voor jou óók nog wat, óók een kleine herinnering.”

Mijnheer Korff verdween en kwam even later uit de gang terug met een klein pakje.

Botte peuterde het zenuwachtig open.

Een klein doosje . . . en daarin een zilveren armband-horloge.

„Moeder,” schreeuwde hij opgewonden, „een horloge, een echt horloge, voor elke dag, om op school te dragen. Wat fijn!”

Hij keerde 't om, om het goed te bekijken.

„Ai!” een kreet van verrassing. „D'r staat wat in.” Hardop las hij voor: „Voor Botte Spoelstra van zijn vriend Korff. Zomer 1934.”

„Dank u wel, mijnheer. Wat een pracht-cadeau en wat een fijne herinnering!”

„Nou mijn beurt,” lachte de oude heer Korff.

Ook hij verdween. Botte hoorde hem lopen in de tuin.

Toen hij terugkwam, had hij een groot pak bij zich.

„Maak maar es open,” beval hij.

Botte peuterde voor de tweede maal de touwtjes los.

In z'n handen hield hij . . . een paar blinkende wagschaatsen op sterke gummiwielen.

„Die wielen kun je vernieuwen. Kijk, er zijn vier

paar reserve bij," legde mijnheer Korff uit. „Nou, en vóór je die versleten hebt, krijg je in New-York een paar nieuwe van me. Ik heb deze ook uit New-York laten komen. Schuif jij nu maar raak."

Als 't niet geregend had, zou Botte het direct geprobeerd hebben.

„Nou doe ik m'n boodschappen voor u nog drie keer zo vlug als op de fiets, moeder," pochte hij geestdriftig.

„Pas maar op," plaagde ze „hardlopers zijn doodlopers."

De middag vloog om.

Moeder en Botte lieten hen uit, na de stellige belofte, dat ze over twee weken in Rotterdam zouden zijn, eerst om met z'n vieren te eten en dan mijnheer Korff en z'n vader naar de boot te brengen.

Dat beloofden ze.

Ze bleven in de deur staan, tot de auto langzaam de laan uitschoof en in 't donker van de aankomende avond verdween.

„Botte," zei z'n moeder, toen ze samen aan tafel zaten, „mijnheer Korff schrijft z'n boek opnieuw. Hij gaat wel werken op dat kantoor voor reclame in New-York, maar hij krijgt eerst voor onbepaalde tijd studie-verlof, om te werken. Een geluk bij het ongeluk was, dat hij van z'n aantekeningen een doorslag getypt had en dat die in Arnhem was blijven liggen. Z'n materiaal heeft hij dus behouden. Zo zie je, God zorgt altijd. Nu gaf hij weer deze uitkomst, weliswaar na een grote, diepe teleurstelling en een ernstige ziekte, maar ze was er toch, terwijl we het niet verdiend hadden."

En nu was het toch heus zover.

In de stad hadden ze gegeten.

Het was prettig, maar de weemoed van het afscheid had over alle vrolijkheid gelegen.

Daarna hadden ze de boot bekeken, de prachtige Statendam, een paleis van luxe en schoonheid.

Maar nu stonden ze op de kade, tussen heel veel andere mensen.

Direct zou het grote gevaarte los zijn.

De loopplanken waren al ingehaald.

Over de verschansing hingen mijnheer Korff en z'n vader.

M'nheer Korff zwaaide met z'n hoed.

Z'n vader met een grote zakdoek. Z'n grijze haar wapperde in de wind.

Botte en z'n moeder wuifden terug.

En ze bléven wuiven, ook, toen de boot los was en, getrokken door een sleep, de haven uitvoer.

Het witte, onrustige waaien van de grote zakdoek was het laatste, wat Botte zag. Het was voorbij.

Zwijgend liepen ze terug naar 't hotel, waar de auto van mijnheer Korff wachtte.

Die veranderde morgen ook van eigenaar.

Maar vanavond werden Botte en moeder er nog mee thuisgebracht.

Botte was stil op de terugweg.

„Kom, jongen, over een paar jaar zie je ze weer. Dan zien we ze elke dag.

Wat een voorrecht, dat daar misschien je toekomst ligt. Onze toekomst,” verbeterde moeder zacht. Zo zorgt God al vooruit voor ons. Zul je Hem nóóit vergeten, Botte?”

Botte gaf geen antwoord, maar moeder wist, dat hij geluisterd had.

Snel gleden ze voort, de nacht in.
Botte en z'n moeder.
Allebei dankbaar. Allebei in gedachten.
En òm hen was het donker van de herfstavond.
De lucht stond wit van sterren.
Hun harten waren vol geluk.

Januari 1935.

INHOUD.

Hoofdst.	Blz.
I. Een half jaar de wei in	7
II. Er komt nog een gast	18
III. Mijnheer Korff vertelt	31
IV. Botte wordt zandruiter en breekt een pols .	42
V. Het gesprek in de nacht. — Auke's wraak.	57
VI. Botte bezoekt zijn vriend. — De Amerikaanse vader. — Mijnheer Korff wordt beter	84
